

**Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav translatologie**

Diplomová práce

Bc. Markéta Hlásková

**Komentovaný překlad: *Nación Vacuna* od
Fernandy García Lao, 2020
(Vybrané kapitoly).**

Annotated translation: *Nación Vacuna* from Fernanda García Lao,
2020 (Selected parts).

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pokojová

Praha 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu

V Praze dne 15. prosince 2023

Bc. Markéta Hlásková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat PhDr. Janě Pokojové, za její cenné rady a odborné vedení. Dále bych chtěla poděkovat PhDr. Anežce Charvátové, za to, že mě seznámila s literaturou Fernandy García Lao a pomohla mi její dílo lépe pochopit. Dále také panu prof. PhDr. Josefovi Opatrnému, CSc., který mi poskytl cennou konzultaci ohledně pojmenování souostroví, které je tématem tohoto textu. Poté také Blance Stárkové za posouzení mého překladu v rámci soutěže Jiřího Levého v roce 2023. A v neposlední řadě i Bc. Markétě Cubrové a Mgr. Viktorovi Pěčovi, Ph.D. za pomoc s redakcí textu.

Abstrakt

Tato diplomová práce obsahuje dvě části. První, praktickou část tvoří překlad osmi prvních kapitol knihy *Nación Vacuna* od současné argentinské spisovatelky Fernandy García Lao (2020). Druhá část práce nabízí základní informace o autorce, stylové zařazení knihy a její roli jak ve výchozím, tak cílovém kulturním kontextu. Podstatnou součástí této práce je také překladatelská analýza originálu, popis vzniku překladatelské metody a stanovení problémů spojených s překladem spolu s jejich následným řešením. V neposlední řadě by měla tato práce nabídnout čtenáři rovněž nahlédnutí do procesu vzniku překladové literatury.

Klíčová slova

Fernanda García Lao, *Nación Vacuna*, literární překlad, translatologická analýza, argentinská literatura, román alternativní historie, Falklandské ostrovy

Abstract

This thesis consists of two parts. The first, practical part is a translation of the first eight chapters of the book *Nación Vacuna* by the contemporary Argentinian writer Fernanda García Lao (2020). The second part of the thesis offers background information about the author, stylistic classification of the book and its role in both, the source and target cultural context. Another important part of this work is the translation analysis of the original, the description of the origin of the translation method, as well as the identification of the problems associated with the translation along with their solutions. Last but not least, the thesis should also offer the reader a brief glimpse into the process of the birth of translated literature.

Keywords

Fernanda García Lao, *Nación Vacuna*, literary translation, translatological analysis, Argentine literature, alternative history novel, Falkland Islands

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Text překladu.....	7
3. Analýza originálu.....	41
3.1 Název díla.....	42
3.2 Autor.....	46
3.3 Textový typ.....	48
3.4 Téma.....	49
3.5 Kulturní prvky originálu.....	51
3.6 Konvenční prvky a idiolekt autora.....	52
4. Analýza překladu.....	53
4.1 Míra zachování žánrových konvencí.....	55
4.1.1 Prozodické prvky.....	56
4.1.2 Lexikální prvky.....	58
4.1.3 Syntaktické prvky.....	62
4.1.4 Stylistické prvky.....	65
4.2 Míra přijatelnosti.....	67
4.2.1 Kulturní adaptace či exotizace.....	68
4.2.2 Vlastní jména postav.....	71
5. Závěr.....	77
6. Seznam použité literatury.....	78

1. Úvod

Výchozím textem k této diplomové práci je román *Nación vacuna* od argentinské spisovatelky Fernandy García Lao (2020). Jedná se o prvních osm kapitol výše zmíněné knihy, která byla vydána nakladatelstvím Candaya v roce 2020. V českém překladu tato kniha, ani žádná další tvorba Fernandy García Lao, zatím nevyšla. Samotná diplomová práce je pak rozdělena na dvě části. První část sestává z překladu výchozího textu a druhou část tvoří komentář.

Překladau předcházela odborná literárně-translatologická analýza originálu (viz kapitola 3. Analýza originálu a příslušné podkapitoly) a překladu (viz kapitola 4. Analýza překladu a příslušné podkapitoly). Cílem komentáře je popsat, jakou překladatelskou metodu jsem s ohledem na funkci překladu volila a vyjádřit se ke konkrétním problémům, které při překladu vyvstaly.

V komentáři budu zmiňovat příklady z textu originálu a z textu překladu. Pro tyto účely budu používat označení (VT číslo stránky) pro výchozí text a (CT číslo stránky) pro cílový text.

2. Text překladu

HOVĚZÍ NÁROD

ZÍSKAT IMUNITU

Tátovo řeznictví se na noc vždy vyprázdnilo. Ve dne se na prodejním pultě vystavovaly různé druhy masa. Hřbety, bifteky, kližky. Nakrájené, pečlivě poskládané hromádky. Smrt se houpala ve vzduchu jako kočka zavěšená na oprátce. Kapala z ní krev, kterou bylo třeba umýt. Louh se tam pral se zatuchlým, všudypřítomným puchem. Bránil nádechu a procházel celým nervovým systémem. Udržet si odstup. Jako by tam byla zeď.

Léta jsem měl za úkol před svítáním brousit nože. Na oplátku mi pak táta platil manažerská školeníčka.

Zpěv prvních ptáků oznamoval začátek mé šichty. Zástěra a ocílka. Šly na řadu jeden za druhým: na krájení, na kuchání, na kuřecí, na stahování kůže z prasete. Šíleně dlouhá řada čistých střenek seřazených podle velikosti. Pak naaranžovat petržel. Falešnou stejně jako já. Živá petržel je na nic, rychle se svraskne, prozrazuje rozklad.

Odporné pŮlky hovězího, nafialovělý strup na krku dodavatele. Zápach krve přetrvává celý den. Před osmou jsem si vždy posbíral poznámky a vyrazil do světa. Ale tu práci plnou smrti jsem si nosil všude s sebou. Za každým číslem jsem viděl smrt. Naštěstí jsem získal titul a už se tam nikdy nemusel vracet. Vysokoškolák je odborník v ničem, sběratel náznaků. A úředníci jsou nejhorší. Jsme mdlí lidé.

Když je ze mě teď úředník, bolí mě pravá ruka z toho, jak manipuluju se svědomím a papíry. Když vyplním stovky formulářů, už ji ani necítím. Uvažuju o své horní končetině jako o kusu masa, který na mně visí. Do tohoto netečného

stavu mě dostalo právě to neustálé opakování. Tak například včera. Přehlídka nahých paží. Postavil jsem se vedle zdravotníka. Já kladl otázky. On hledal žílu, pach. Strach páchne kysele.

Pohled na tmavé sérum protékající plastovým válcem mi připomněl tátu. Ačkoliv tuto činnost člověk musí dělat opatrně, snadno se při ní přestane soustředit. Z vpichu do kůže a pachu alkoholu se nakonec stane představení bez obsahu. Nos oslepne, svět znecitliví. Jako když se plní jelita.

Když jsme vyhráli válku, vše se zhroutilo. Město zaplnili funkcionáři, obloha vypadá jinak. Moc převzala Junta a usídlila se tady v Rawsonu. Tvoří ji trio civilistů, žádní výše postavení důstojníci na pevnině nezbyli. Její členové jsou odborníci. Gynekolog, inženýr a komisař. Junta provozuje různorodou činnost, svůj ubohý program prosazuje s vojenskou rázností. Schází jí ale prostor. Těla soupeří s Případy v jedné budově.

Zavírám oči, sundávám si brýle plné těch paží; fragmenty žen. Přicházejí po částech. Nikdy se mi nepodaří vidět celé tělo. Buď hýždě, nebo paže. Nepatrné náznaky těla. Nikdy úplná nahota, nikdy úplné odevzdání. Zbyde mi jen ten bodavý obraz, odlesk jehly. Modřina na kůži je jako stopa v bahně.

Každá očkovaná podstoupí oční vyšetření a testy podle *Modelu péče Virginie Hendersonové*. Je třeba položit čtrnáct základních otázek. Toho testu se ale bojím, odpovědi se mi nelíbí. Mám radši, když mi nikdo neodporuje. V hlavách ostatních jsou temné sraženiny.

Dodělat vše na stroji, nekonečný úkol. Vzpomínám na první dny. Fascinace klávesnicí. Co písmeno, to facka. Čerň na neposkvrněném papíře, tekutý onyx. Na obsahu nesejde, práce zahání hvízdání v hrudi. Vítězí nad smrtí. Drsný úhoz písmene maže rodinu, vlast, svědomí.

Podle výsledků bude třeba riskovat výběr. Vyhledávat zasažené či ohrožené. Máme malý manévrovací prostor. Jsme netrpěliví. Chtějí po nás, abychom

přemohli čas. Abychom pracovali proti němu. Junta je nervózní, Stát dlouho nepřezijí. Selhává, sotva se zrodil.

Bolest kloubů. O válci a papíru se člověku zdá, i když je vzhůru. Písmena mají těla, ale nedotýkají se. Stojí nehybně a vymýšlejí si svůj záměr. Seřadí se pokaždé jinak, aby vytvořila slovo. Spolčují se, mění si místa. Jsou to panny s temnými těly. Vojsko, které se pod palbou rozuteklo a znovu se sbírá, aby něco vyjádřilo. Sval není totéž, co vlas. Změna polohy, jazyková Kámasútra.

Ošetřovatelé odevzdávají hlášení vyplněná tužkou. Nečtu je. Jsou plná pravopisných chyb: Trpí *nezpavostí*. *Vyhíbabá* se koupeli.

Žádná z očkovaných nezíská *Čtrnáctkrát ano*. Ta, co dobře spí, má vysokou teplotu. Ta, co se účastní volnočasových aktivit, se nemyje. Dokonalost neexistuje. Panuje nesouměrnost, zvrácenost. S úzkostným úšklebkem pročitám nepředvídatelné odpovědi zkoumaných žen. Nezajímá mě to. Svět se mi hnusí už dlouho. Chci utéct. Nikdy ale nedělám, co chci.

Kávovar je rozbitý. Stojím u prázdných hrnků. Ve vnitrobloku kouří právníci. Od procházení spisů nebo od vdechování kouře mají začerněné prsty. Takže temní lidé. Mají jinou barvu. Sdílené prostory nás ale nakonec připodobní.

Vracím se k práci. Bezvýrazné ženy mi odpovídají na otázky táhnoucí se jedna za druhou jako šňůra špekáčků. Už mám plné zuby mrhání časem, všude píšu ano. Z otázky číslo šest je mi stydno. Pokud musí nosit stejnou košili a sukni, proč jim to připomínat? Rozhodnu se ji přeskočit. Na této straně světa ztratila koherence význam. Odpovědi si vymyslím. Odevzdám formuláře a odcházím. Nepřizpůsobil jsem se.

Nakonec do jídelny nepůjdu. Dám přednost krátké procházce. Město je v tuto dobu němé. Jen lehce poprchává. Zastavím se na autobusové zastávce. Vedle nějaký tlouštík s dcerou, oba hledí nepřítomně před sebe. Zabírají celou lavičku. Postavím se stranou, prohlížím si je. Dívka má jemnou pleť, ale statnou stavbu těla. A kašle. Vypadá jako pes, hrůzostrašná kombinace. Pohled na ni děsí. Zatřese rovnými mastnými vlasy, jako by si je chtěla shodit z hlavy. Přijíždějící autobus

olízne obrubník. Dívka upozorní otce. Líně se zvednou. Když hledá drobné, stělí po mně pohledem. Myslím, že vycítila, že se jí bojím. Nastoupí a dveře se zavřou. Oči má přilepené na skle. Nespouští je ze mě, sápo se po mně, pak se zmenší a už je nerozeznám. Je mi do breku.

Den hnaný větrem ubíhá rychle, pak se zastaví a zadívá se na mě. Okna se otřásají a skučení z venku zní jako práskání bičem. Běsnění lomcuje okenními rámy. Plískanice umocňuje mou úzkost. Mlha nás činí neviditelnými. Nebe je obrácený pupek se struky mířícími dovnitř. Co chvíli zplodí zrůdu. Třeba mě.

Někdy dojdou až ke starému mostu. Ostatní se v hloučcích smějí a popíjejí. Žalobkyně s obhájci, lékaři se zdravotními sestrami. Sliny jedněch na jazycích druhých.

V noci močím do řeky Chubut, té ohromné pomalu plynoucí skvrny. A bavím se představou, že ten světlý čůrek v husté tmě zraje a tmavne. Něco ze mě páchá v té řece sebevraždu. Mé ostatky putují do moře.

Dnes jedna očkovaná zemřela. Museli ji odklidit zadním vchodem. Přinesli ji na nosítkách. Štěpina, ta nová, tělo přitáhla a ani si nevšimla, v jakém je stavu. Nechala ji u mě a odešla. Chvíli jsem na ni mluvil, ale dočkal jsem se jen mlčení. Ta holka byla ponořená ve své věčnosti už kdovíjak dlouho. Tady nikdo nemá pěknou barvu, v uzavření bledneme. Mimo záznam jsem jí pověděl o sobě. Jsem tvrdý, řekl jsem. Někdy zakolísám, podobám se náznaku člověka, mohu si přát vlastní konec. S nikým nic nesdílím. To vše, abych ji přiměl k reakci, abych zapůsobil na její zdravý rozum. Nic. Smrt ničí jakékoliv lyrické překvapení. Rovná se demenci. Nebožka stále mlčela, ačkoliv se zdálo, že rozumí. Cítil jsem se svobodně, protože se mě na nic neptala. Když jsem se vyzpovídal ze svého hlubokého utrpení, napadlo mě se na ni podívat. Místo tváře měla netečnou masku, zcela bez barvy, rty bez života, tělo v rozkladu. Krk opanovala zelenošedá barva, stékala k trupu jako ve zpomaleném filmu. Dotknout jsem se jí nemohl, ale hned mi došlo, že jsem mluvil sám pro sebe. Ani jsem neznal její jméno. Spis jsem založil. Ne u otázky „dýchá?“ zbytek formuláře anuluje. Ruce jsem si umyl velmi důkladně.

SOUOSTROVÍ M.

Už jsou to dva roky, co jsme M. dobyli, ale ztratili jsme obranyschopnost, imunitu těl. Nepřítel tajně otrávil vodu, vylil do ní úplně všechno naše palivo, pak strategicky kapituloval.

Naši nejvyšší představitelé odjeli oslavovat, tenhle špinavý manévr ignorovali. Nikdo si nechtěl nechat vzít obrázek údajného vítězství. Na této straně ani jeden důstojník. Nepřátelé, ti lživí kavalíři, spustili vlajky, nastoupili do lodí a odjeli. Na hlavním náměstí menšího M. byl pak údajně nalezen zvláštní nápis: *Incerto exitu victoriae*. Nikdo se ale nenamáhal mu porozumět.

Naši velitelé celou noc slavili. Vůbec netušili, co je čeká. Přivedli si dokonce i odalisky. První příznaky se objevily hned ráno. Zahlenění, zúžené zornice, dušnost, nevolnost a slintání. Po křečích přišlo koma. Odalisky spáchaly hromadnou sebevraždu. Ztracené bloumaly sněhem se zmrzlými závoji a odhalenými břichy. Pak se vrhly do oceánu.

Povídá se, že první generál, u kterého se objevily příznaky, měl už dříve problémy s játry. Probudil se rozvalený na hlavním stole Prezidentského paláce nahý a opilý. Jeho vidiny se však brzy začaly zdát příliš výstřední i na vojáka jeho hodnosti a postavení. Mluvil se svým psem, který zemřel v roce 1972. Stanley, Stanley, tyjedenzkurvysyne. Horečné opakování prozradilo jeho stav. Ochrnutí stoupalo od nohou až k jazyku jako vzlínající voda. Chlupy na těle mu prý zplihly jako právě natrhané luční kvítí.

Někdy si pro zábavu představuju otrávené na M. Jsou nám tak podobní, jenom jsou uvěznění v lednici oceánského vyhnanství. Vítězství jim vydrželo jen chvíli. Následovala sebevražda slabých. Ti, co ještě nezemřeli se padesátky nedožijí. Všichni vědí, že tam ve svých zmrzlých kasárnách zůstanou navždy. Znetvoření u zástavy toho neslavného vítězství. Zbyla jim tam jedna vysílačka, ale šílenství je připravilo o jazyk, svázalo řeč. Papapapapá. Proslovy jako výstřely slepými. Zanechali jsme je bez hlasu. Shodli jsme se, že ztlumíme ampliony a už jim dál odpovídat nebudeme.

Ještě do nedávna jsme jim posílali lodě plné zboží. U kontaminovaného pobřeží plavaly bedny plné konzerv. Nikdo nechtěl riskovat nákazu. Před rokem ale přišel oficiální tisk s tím, že pomoc přeživším přerušíme. Odkládáme nevyhnutelné, řekli. A lid jim dal za pravdu. Zdraví je hlavní, ekonomika je hlavní. Oběť menšiny pro blaho většiny. Nakažení hrdinové a mrtví zůstali tam. Obránci všeobecného blaha tady. Oceán mezi nimi.

Skupina pokrytců v kůži demonstrovala před Úřadem guvernéra proti zapomnění. Zadrželi je. Aby se na neshody zapomnělo, doporučila Junta vyhýbat se zelenému oblečení a rozhovorům. Spálily se barety, odznaky, čutory. Rozhodli se téma bagatelizovat: iniciála pohltila slovo. Nikdo už si určitě nevzpomíná, co přesně M. znamená. Je to jako B u Juana B. Justa. Fonetická ozdoba.

Příbuzní obětí museli pod pohrůžkou pokuty nebo vězení odevzdat fotografie zesnulých. Pod širým nebem se zapálila státní hranice a nocí plály stovky tváří. Nebesa se rozzářila smrtí. Ještě že jsme vyhráli, prohlásil táta. Kdyby ne, no představ si to.

FINALISTKY

Měsíc byl včera oranžový. A já ho neviděl. Chodil jsem se sklopenou hlavou. Díval jsem se úkosem, mžoural do prázdna. Teď se jen o samotě, se stydnoucím čajem, koukám na vymetené nebe. Slavnost se přesunula za obzor. Měsíc se vrátil do své ohrádky. A co když svět neexistuje? Možná je to mrtvá hvězda, na kterou se díváme do minulosti. Tento okamžik je prehistorií. Současnost měří sto metrů. Otevřu ústa a bude konec.

Plánek si mě volá do kanceláře. Jestli prý si vymyslím odpovědi. Zalžu a odpovím, že ne. Tak prý nedokážu rozlišit dobré od špatného. Já, co celý život rozlišuju. Nic jiného ani nedělám. Vyvolávat různé morální konflikty jsem se naučil už jako kluk. Mlčím, odolávám jeho pohledu. Připomíná mi, že mě přijali na základě strýcova doporučení. Vyhrožuje přerušением pracovního poměru bez nároku na odstupné. Se mnou nehne. Když zavřu dveře, vidím, jak nervózně hledá moji složku. Tvrdé a nemotorné prsty se jako prasečí nožky zarývají do kartotéky. Ústa jako rozšklebená ústřice, která každou chvíli vyplivne perlu.

My tady v Rawsonu máme štěstí. To říká táta vždy, když ho navštívím. Opakuje mi, že mě před vojnou zachránila krátkozrakost. Asi ho pořád štve, že žiju. Radši by mrtvého vojáčka než tohohle špatně placeného úředníka, který se na něj dívá skrz prsty. Když začne s tím svým *tady*, v *Rawsonu*, nechce se bavit o souostroví M., ani o mně, chce jen zavést řeč jinam. Jde o předmluvu ke kritizování mámy, která od nás odešla. Táta ji nikdy nezmíní přímo. Odmlčíme se. On pije svůj gin, já svou kávu. V kuchyni to hrozně smrdí. Čím více se člověk snaží překrýt pach krve, tím více je cítit.

Po mámině odchodu jsem z domu odešel i já. To už jsem měl místo v Kanceláři. Když osaměl, rozdal táta celou knihovnu. Řezník by ji mít neměl, řekl. Raději se zaměřím na obchod. To ale nebyl jeho nápad. Podle Manuálu správného občana by měl pracující lid setrvat neposkvrněn názorem. Tok vědomí, volné sémantické asociace vedou k nedůvěře. Nebo k domácímu vězení. Jednu máminu knihu jsem si schoval, čas od času si v ní listuju. Etymologický slovník, značně výstřední exemplář. Nostalgická záležitost. Chtěl jsem ho, protože mi

voněl po ní. Po vlhkém inkoustu, smutečným projevem, trochu jako genitálie. Vyhledám *Matka* a slova související: karimatka, matice, metropole.

Do centrálního stroje už začala přicházet první data. Karty, které je třeba roztřídit, jako by to byly podtácky. Teodolína na to dohlíží a pak odejde. Plánek nás po obědě svolává do Zasedačky. Z tisíce kandidátek jich zbylo dvě stě. Založím je do očíslovaných hnědých šanonů. Z těch dvou stovek mám podle výsledků vyškrtat všechny, kterým je nad čtyřicet, všechny lhostejné a všechny náchylné. Všechny neplodné. Plánek je teatrální. Takhle se prý dostaneme k Finalistkám. K těm jediným, které zakusí nový způsob života. Nevíme jaký, ani nás to nezajímá.

Mé srdce zní jako neurotické hodiny. Život se mi hromadí v hrudi. Datluju, vyhodnocuju. Prostá umělá neinteligence. Pozoruju, jak má ruka muchlá ženy, vyhazuje karty do smetí. Ony se z odpadkového koše té ruce, která je vyřadila, tomu nešťestí, mně, posmívají. Pořád jsem brusič.

Jednací místnost. Teodolína vysvětluje, že semifinalistek bude patnáct. Přesunou se ze společných ubikací a budou bydlet v tomto sektoru. Já, Evarist a Štěpina budeme dohlížet na jejich stravování a vzdělávání. Pro každého pět kandidátek. Štěpina má jako jediná znalosti z ošetřovatelství, toho bychom měli využít. Všechny maléry za ní. Snad se z některé kandidátky něco vyklube. Ubytují se ve společném pokoji s neustálým dozorem u dveří. Představuju si patnáct lůžek v úzké chodbě. Několikrát totéž tělo, kopírák. Stíny žen nebo archy papíru z měkkého masa.

Teodolína mluví tak špatně, že si člověk chybějící části větné stavby musí domýšlet. Je to ctižádostivá baculka. Vždy s hlubokým výstřihem. Člověk by tam mohl zasunout teploměr, zabodl by se pevně jako dýka. Strýc Evarist mlčí. Je vždy odměřený a netečný. S prázdným pohledem. Ani já nemám názor. Raději se ujistím předem. Názory ke mně nepřicházejí. Hnusí se mi. Vyslovovat vlastní prohlášení není nic pro mě. Nejednoznačnost je vyhřátá postel.

Mlčíme, je nám jasné, že už není, co dodat, raději nic neříkat. Slova jsou rozdrčena, ještě než se zformulují. Neznámé, které si každý uloží do paměti jako

marmeládu do sklenic. Pak se zhnuseni ze setkání poztrácíme po budově. Vždy je však možné slyšet těžké oddechování, narážení dvou těl o neprůhledné skleněné dveře. Funicí skvrny stříkající sperma na zařízení. Úřednická rutina nepřehluší sexuální kolébání, byrokratickou erotiku. Jazyk zprávy zmírňuje, sádelnaté pánve sekretářek zvlhčují kožené židle, na které si sedají členové Junty, aby si namastili hýždě. Hodiny se pak nezdají tak nudné.

Mínulé léto jsem si zažádal o dovolenou v Buenos Aires. Chtěl jsem navštívit mámu. Dali mi týden. Když jsem tam přijel, staré antény a kabely ve mně vyvolaly zvláštní pocit ztracení. Elektrický šok mi rozladil srdeční rytmus. A pak špína a kapsářství v celé své kráse. Došel jsem až k ní domů. Zástup dementů, čekajících až přijdou na řadu, se táhl nahoru do schodů, kde má ordinaci obvodní psychiatricky. Ti pomatenci mě nenechali projít. *Nepředbíhaj*, vykřikla jedna nemytá bláznivka. Dostal jsem strach. Nevím, co mě vyděsilo víc, zda její hněv, nebo chyba v časování. Ještě ten večer jsem se vrátil do Rawsonu, mámu jsem neviděl. Abych nepřitahoval pozornost, spal jsem na pláži a v Kanceláři jsem se neukázal, dokud nenadešel čas, abych se vrátil. Byla to jediná doba, kdy jsem žil svobodně. Mimo proces.

Zdalo se mi o M. Že jsem vystřelil z pušky a byl v ní vadný náboj. Vylétl ke mně a provrtal se mi okem. Zanechal tam slepou díru. Viděl jsem jen fialovou, která překryla svět. Táta krev, máma krev, Rawson obarvený. Neumím zabíjet ani ve snech.

Vracím se do práce a Plánek si vyžádá memoranda. Zmiňuje neuvážené úniky informací. Vypadá jako starý lachtan, špatně se obléká a smrdí. Teodolína odevzdává tlustou obálku s výsledky klinických testů. Jsou v ní odpovědi vědy. Ženy s vysokým cholesterolem budou vyřazeny, i kdyby byly z Poslání nadšené. Moc bestiální, tučné.

Za soumraku, asi v šest večer, jsou vyřazené ženy nakládány do tmavě modrých autobusů. U dveří každého z nich čeká zástup dívek, které neprošly Testem. Dívám se, jak nastupují. Na nohou průhledné silonky. Všechny stejné mokasíny. Běžové kufříky. Když se zavřou dveře autobusů, světla zhasnou. Tváře

v potemnělých okénkách jsou sotva rozeznatelné. Chci zamávat. Každý vzdalující se vůz je máma, která mi *odchází*.

Když dožvákám svou zeleninu, bolí mě čelist. Koušu, dokud není cuketa rozmělněná k nepoznání. Nechci svému žaludku ubližovat, nutit ho pracovat přesčas. Chci zdravé břicho. Při žvýkání se zatoulám do úst ostatních úředníků. Osamělí, opuštění lidé bez života zatrpkle žvýkající své porce. Velké množství špatně stráveného červeného masa. Pozoruju, jak jim tuhá sousta rychle putují do chřtánů. Barbarství chabě přestrojené za zdrženlivé úřednictví. Dvě právničky s umělými prsy si pod stolem porovnávají nohy. Ne zrovna zachovalý hřebeček, který tu roznáší kávu, se zastaví a baví se mládím těch dvou zmijí. Zařeknu se, že se nikdy žádné advokátky ani nedotknu. Jsou to přestrojené psychopatky. Něco jsem se od mámy naučil.

Štěpina je už s vybranými ženami v kontaktu. Jsou od nás odděleny falešnou zdí za jídelnou. Dnes jsem viděl, jak do toho sektoru vezou tácy s jídlem. Několik pracovnic před sebou tlačilo obrovské vozíky plné kuřecího s rýží. Jejich světlé oblečení kontrastovalo se žlutou barvou na prsou. Představil jsem si finalistky se stejnou barvou zubů. Naposledy se volně proletí. Mrtví ptáci na talíři, ženy bez budoucnosti. Smyslné nebo chladné, krvelačné a tupé, ale s touhou uspět. Spokojené se svými cejchy na pažích. Vakcína jim s potěšením pronikne do husté krve, připraví je na vznešené, neznámé poslání. Junta na ně čeká s naostřenými drápy a lačným chřtánem.

Nemůžu je vyhnat z hlavy. Do pokoje mi zatéká víc a víc. Nerytmičnost mě rozčiluje. Ťuk ťakťak tikt'uktik ťukťuk ťak. Nejhorší je ta malá konev. Rozzlobená mluvka. Před pár dny mi spadl kus stropu do nohou postele. Je navlhlá, i když ji denně různě přesouvám ze strany na stranu. Teď jsem dost daleko od stolku. Mezi námi kbelík. Pantofle, budík, prášky nechám na posteli. Povlečení a příkrývku složím pořádně, aby nenavlhly. Při každé oblevě je to stejné. Na stížnost, kterou jsem podal před více než měsícem, jsem odpověď nedostal.

Jacqueline spí se mnou. Někdy chrápe. Do svého pelechu jít nemůže, zatopila ho voda. Navíc je nemocná. Koukáme spolu na televizi. Mňouká, dokud nenajdu slušný film. Líbí se jí láska a střelení.

PROJEKT VAKCÍNA

Moc jsem toho nenaspal, ale zdálo se mi o Plánkovi. V tom snu měl projev: chceme sem dokonalou ženu, vykládal. Ženského boha, který bude trpělivý. Tělo prosté domněnek. Nechceme nanyňky právě zrozené k touze. Potřebujeme tu ženskou s minulostí. To, čím si prošla, nám zaručí vytrvalost. Vyvolená bude věčná, ale ne nekonečná. Hamižnost čas porazí.

Probouzím se levou nohou napřed, mám strach a v matčině slovníku hledám slovo *Touha*. Výsledek je plod Apatie.

Potkám strýce Evarista. Je nervózní. Jsem vyčerpaný, říká. Poslání je ohromné a on se necítí být jeho součástí. Kéž by byl schopen tento úkol splnit, nezklamat Stát, než odejde do důchodu. Tvář má jakoby rozteklou, elasticou. Každé obočí něco vyjadřuje. Poměrně daleko od dveří pijeme kávu a kouříme. Nepovzbuzuju ho. Dívám se na něj jako na déšť. Na cigaretě ulpí trocha jeho slin. Jako by ji chtěl celou natáhnout na jeden šluk. Celý táta, ale upravenější. Ta trocha vlasů, co mu zbyla vypadá neškodně. Člověk už ani netuší jedovatě rudou barvu. Mrtvolný zápach rodinného skotu.

Teodolína je pravý opak. Zneklidňuje mě. Taková socha z masa zanechaná pod širým nebem. Neustále vyprsená. Štěpina je tu nová. Ještě ji nesleduju. Co kdyby odešla nebo ji vyhodili? Nebudu ztrácet čas pozorováním okolnosti. Ale cítit je velmi výrazně. Nemožné ji nevnímat. Z podpaží se jí line hořký zápach. Zuří tam malá domácí válka. Deodorant nikdy neztvrdí.

Plánek předkládá seznam. Z patnácti žen jsou nyní čísla. A varuje nás: žádný kamarádsoft. Budeme si od očkovaných udržovat odstup. Nevyhovující budou nekompromisně a nezaujatě vyřazeny. Mé dámy jsou 13, 5, 9, 4 a 12. Špatně seřazená čísla mě rozčilují, ale přeházet je nemohu. Dám si dvojitou dávku ženšenu. Za deset minut přijdou do mé kanceláře. Natru si pusy balzámem, který mě nakazí svou bezvýznamností. Takto na ně čekám, jako nějaký nevybarvený tvor. Postavím je do řady před očíslované židle.

Dobrý den, říkám a nepodívám se na ně. Můžete se posadit. Jmenuji se Hyacint Cifuentes, mám na starost Registraci. Ode dneška už nebudete, kým jste bývaly. Teď jste Třináctka, Pětka, Devítka, Čtyřka a Dvanáctka. Postele podle čísel. Osobní věci také.

Odmlčím se. Loknu si vody. Povím jim, že jejich vklad bude sice omezený, ale že by měly vynaložit veškeré úsilí, aby samy sebe překonaly. Že je pro ně životně důležité, aby prošly celým Testem. V pondělí se budu věnovat Třináctce, v úterý Pětce, ve středu Devítce, ve čtvrtek Čtyřce a v pátek Dvanáctce. O víkendu mají volno v prostorách sektoru. Každá z nich bude muset překonat překážky a zachovat si přednosti. První, která získá *Čtrnáctkrát ano*, bude osvobozena od rutiny a bude zařazena do užšího výběru. Nějaké otázky? Ženy se ani nehnu. Začínám si myslet, že nerozuměly. Dostal jsem snad bandu kravek?

Paní Čtyřko, začnu s vámi. Dnes je čtvrtek. Vstaňte, prosím. Vrhne na mě znechucený pohled. Rozuměla, slyší. Ale ani se nehne. Čtyřko, vstaňte. Říká, že nemůže. Nemůžete nebo nechcete? Prý je ochrnutá. A co tady děláte. Nevím. Kdo vás vyšetřoval? Taková boubelka, říká. A upozornila jste ji, že se nemůžete hýbat? Neodpovídá. Lhala jste Teodolíně? Ne, říká a zvedá ruku. Od pasu nahoru se hýbu. A jak jste se dostala na pokoj? Donesl mě tam nějaký pán. Je mi líto, ale nemůžete tu zůstat. Je to trvalé? Nevím, odpovídá. Už jste se chromá narodila? Ne. V tom případě na vašem držení těla zapracujeme. Pár dní ještě máme. Ale mám sto chutí ji vyhodit. Počkejte, naléhá.

Půl hodiny po tom, co jsem to s nimi vyřídil, vcházím do Plánkovy kanceláře. Touto dobou tu nikdo není. Projdu svůj spis a přečtu si, že mám pochybnou povahu. Že se u mě projevilo neobvyklé chování: zamlklost, stížnosti, samotářství a nevyžádaný smích. Hledám složky ostatních, nechci být jediný, kdo má problémy. Ale Teodolíně přezdívací Dokonalá. U strýce vyzdvihují dobrý přístup a Parkinsona s rychlým průběhem. Zdá se, že už mu v práci zbývá jen měsíc, pak důchod. Nevím, kdo hlášení píše. Štve mě, že to nejsem já. Udělal bych to za příplatek. Chci mít našetřeno až budu někdy svobodný nebo starý. Práce je omyl mládí.

Náhodně si vyberu jedny desky z psacího stolu, čtení na záchod. Ve slídění nacházím určité zalíbení. Už dávno ve mně nic nevyvolalo ani stopu po adrenalinu. Od dob s Monou už mě nic nedojímá. Už je to dlouhá doba.

Sedím na záchodě, nacházím poznámky označené jako RIZIKOVÉ, které informují o tom, že kvůli tisícům spisů s nejrůznějšími žalobami hrozí této budově zřícení. Je to tu přetížené. Vedle Soudu se tu nachází také více než sto tisíc složek a sedm set trestanců. Žijí tu jak obhájci, státní lékaři a oblastní zdravotní sestry, tak ženy vybrané do Projektu. Dále pak kuchaři a uklízečky. My úředníci bydlíme odděleně.

Hlavní budově hrozí nebezpečí, protože je tam moc papírů a alkoholu blízko kompulzivních kuřáků. Skupina zaměstnanců požadovala po Sněmovně, aby vyhlásila státní svátek za účelem přemístění dokumentů. Avšak lídr Junty, magistr Alejo Pirez, tvrdí, že by to bylo podvodné řešení, vzhledem k objemu procesů, které každodenně přijímají, by nemovitost stejně brzy znovu zkolabovala. Navrhuje naopak vybudovat Křídlo Křídla a přijmout sedmdesát nových sekretářek, které by přepsaly současné obžaloby a vytřídily ty uzavřené.

O Projektu ani slovo. Kálím a pročítám si absurdní údaje o zbytečných metrech papíru či vadném inkoustu do elektrických strojů. Příběhy nedávno odsouzených trestankyň, jejichž rozsudky ještě ani nevychladly, laškujících se státními zástupci. Románky mezi obhájci a liftboyi, soudci a popravčími. Sexuální poruchy popisované hrubými výrazy.

Utřu se a spláchnu. Když vyjdu z toalety, abych vrátil desky, dveře k Plánkovi jsou zavřené a uvnitř hlasy. Raději papíry spálím v záchodové míse. Přímo uprostřed celého procesu uslyším, jak někdo vchází. Tady se nekouří, stěžuje si huhňavým hlasem. Omluvím se, ale hlas stále naléhá. Se zlozvyky do Buenos Aires, dožaduje se. Poslouchám, jak nemocný přerušovaný proud moči opouští měchýř, jako tok, který zůstane jen čůrkem. Nemá to nic společného s povahou neznámého, moč prozrazuje opak. Konečně slyším, jak si zapíná poklopec a velmi necivilizovaně tříská dveřmi. Trvá to, než záložky shoří.

MASOVÉ KAPSLE

Dle neoficiálních zdrojů někteří důležití občané naléhají na Juntu, aby získala zpět loďstvo, které se u souostroví M. rozpadá. Lodě bez jakékoliv údržby se ničí v mrazivých vodách Atlantiku. Představuju si ocelové přilby jako konzervy s prošlou dobou trvanlivosti, zrezlá čočka. Vítězstvím na M. jsme osaměli. Bez vojska nejsme stát, ale riziko.

Aby vynahradila absenci ideologie a nedostatek prostředků, vzdala se Junta své nepasivity a vyhlásila den Vyhrané války. Jako připomínku na hrdiny rozdávají praporky a zmenšeniny torpéd. Fotí se s najatými dětmi, natáčí propagandistické reklamy se špatně zahraným blahobytem. Ale kromě svých nikoho nepřesvědčí. Ne demagogii, křičí extremisté. Přiveďte hrdiny živé a získejte zpět loďstvo. Junta má prý jiné úmysly. Nevíme jaké.

Zatímco jsou všechny ostatní stále zavřené, navrhnu paní Dvanáctce, abychom si zašli na dvůr. Šedý obdélník se suchým stromem a dvěma betonovými lavičkami. Připomínají mrtvé bytosti v rozpuku jara. Skupina mladých právníků debatuje a požívá krabici koblih. Skáčou si urputně do řeči, jako by skákali panáka. Zavedu Dvanáctku ke vzdálenější lavičce. Je jí třicet, ale vypadá mladší. Oči jsou dvě olivy zatlačené do koláče syrového těsta. S hrůzou mě odtamtud pozorují.

Povězte mi o svém prvním sexuálním zážitku, požádám ji. Prý si to moc nepamatuje. A že jich víc nebylo. Upozorním ji, že pokud měla sex jen jednou, měla by si to pamatovat. Ona odtrhne olivy a zvedne hlavu. Dýchá s námahou. Povím jí, ať si odpočine. Za chvíli jsem zpět. Okamžitě ji vyřadím. Nechci, aby mě zatáhla do svých sítí. Zahlédnu Štěpínu a naznačím jí, že potřebuju na záchod. Přijde k nám a já poprosím, ať ji pohlídá. Nabídne se, že odvede Dvanáctku na pokoj.

Zůstanu za sklem a trochu se vykloním, abych na ně viděl. Štěpína s ní zachází jako seržant. Zpevna se před ní rozkročí a s vojenskou rázností ukáže na dveře. Dvanáctce se nechce. Štěpína, oběť hormonální agónie, ji bere za ruku a začíná ji tahat za rukáv. Větrím touhu přivlastnit si mou očkovanou. Ale nečekaná facka od

Dvanáctky ji srazí k zemi. Navzdory počátečním vadám, pocítím o Dvanáctku mírný zájem. Vráťím se pro ni. Postarám se o to, řeknu Štěpině když vstává. Odchází nerada.

Stýská se mi po synovi, říká mi očkovaná. Po jakém synovi? Na svůj jediný sexuální zážitek si nepamatujete a otěhotněla jste? Přikývne. To si pamatuje velmi dobře. Zeptám se, kolik je jejímu synovi. Dvacet, odpoví. Měla jste ho v deseti? Rezignovaně na mě pohlédne a v němé obhajobě pokrčí rameny. No to snad ne. Tentokrát ji vyřadím. Taktně přeškrtnu její jméno.

Povečeřím se strýcem Evaristem ve společné jídelně, jelikož je smutný. Občas mě požádá, ať chvíli pobudu. Chce odejít dřív do důchodu a cestovat. Vždy chtěl žít jinak a teď má pocit, že toho nebude schopen. Že svůj čas promrhal. Svádí vinu na Projekt, takové bláznovství. Najednou vypadá, že ví víc než já. Vyptávám se, aby řeč nestála. A v tom mě překvapí. Masové kapsle, říká a žvýká svůj kousek dortu. Objeví se Teodolína s tácem a rozhovor překazí. Vzteky oněmím. Evarist něco ví a ona si přitáhne ke stolu se svými nesmysly. Vpadne nám do naší záležitosti a nikdo v rozhovoru nepokračuje. Ona kvůli nedostatku nápadů, my, aby odešla. Všichni tři tam zůstaneme zašroubovaní do nicoty, co nás pohlcuje. Minuty míjejí jako zástup vězňů.

Vracím se na pokoj frustrovaný. U dveří se chechtá skupina právníček nacpaných do šedých kostýmků. Vypadají jako hyeny domácí. Připomínají mi Monu. Prorazím si mezi nimi cestu a vyplaším je jako holuby.

Jacqueline se na posteli ani nepohnula. Jídlo je netknuté. Myslím, že už jí zbývá jen pár dní. Přinesl jsem jí játra a ona je nechce. Kouká na ně, jako by neznala hlad. Je vzdálená jako někdo, kdo už je na odchodu. Nepřítomný pohled je první symptom. Lehnu si vedle ní, srovnáme dech. Vypadáme jako párek vyčpělých milenců.

Zapnu rádio. Jeden ze členů Junty utrpěl mozkovou příhodu. Příčina neznámá. Když ale zprávu poslouchám, nemohu se ubránit myšlence, že se jedná o jakousi formu reflexní nemoci. Že prokletí ze souostroví M. překonalo vody. Že všichni

skončíme stejně; s omezenou intelektuální kapacitou kontaminování Dějinami a jejich úchylnými ranami.

Zdá se mi o Moně. Vždy když se mi o ní zdá, uvěřím tomu, že ji budu znovu milovat. Ale to je lež. Přes den na ni zapomenu. Je to žena noci, sova. Ve dne nefunguje.

Dnes ráno si mě Plánek zavolá neodkladně do kanceláře. Má pro mě špatnou zprávu. Potřebujete okolky, nebo půjdu rovnou k věci? Říká mi. Do toho, odpovím. Oznámí mi, že se strýc rozložil. Kde je, zeptám se. Právě jsme ho pohřbili. Cože? Prý mu během několika vteřin oslabený žaludek proděravěl aspirin. Prý se to stalo okolo jedenácté. Ve tři ráno se Evarist začal znepokojivě rozkládat. S každým centimetrem hmoty se jeho konec zrychloval. Obávali se nákazy. Zeptám se, kam ho pohřbili. Na dvůr šest, odpoví mi. Nebyl čas odnést ho za město. Využili výměny dlaždic u schránky důvěry. Tam strýce najdu. Jsou tam jeho iniciály. Teodolína mi předá jeho osobní věci. Jsem zmatený. Odešel nám skvělý brigádník. Vemte si den volna. Připijte si na něj. A podává mi bankovku. Když se objeví Teodolína, požádá ji, aby mi pomohla uklidit Evaristovi osobní věci. Je třeba jít dál, snaží se říct. Ale mýlí se. Svět se nezastaví. Odcházení je jen otázkou pořadí. Když mě vezme za ruku, zatne do mě Teodolína trochu nehty, čímž mě donutí k odchodu.

Na strýcově stole leží zalepená krabice s jeho jménem. Aby této nepochopitelné události přidali na důležitosti, zapečetili lepicí pásku podpisy. Nechci říkat nic. V ústech se mi nerýsuje jediné slovo. Vezmu krabici a zamířím do pokoje. Je mi nanic. Masové kapsle pro mě zůstávají záhadou. Pořád je spojuju s Evaristovým náhlým úmrtím. Možná nás Teodolína poslouchala. To ona je určitě ten udavač.

Musím tátovi oznámit, že mu zemřel bratr.

ZMÁMIT NEBO ZMAŘIT

Dvůr šest je nakonec mnohem útulnější než jsem si myslel. Právě ho zrekonstruovali, dali tam nové lavičky. Táta přijde dřív, nese balíček masa. Jako vždy odmítá uznat, že jsem vegetarián. Dar nepřijmu. Rudé má dokonce i nehty, ladí k jeho obětem. Pozoruju jeho tmavé a neohrabané ruce. Vzal si kostkovaný oblek, jako vždy když musí ven a vzdát se zástěry. Na rukáv si dal černou pásku. Jeho smutek se mi zdá přehnaný. Pozdravím ho stiskem ruky a on dlouhými kroky odkráčí k dlaždicím, kde leží nebožtík.

Mona se ukáže s kyticí, oblečená jako sekretářka. Nevím co si počít. Proč jí táta volal? Dělán, že ji nevidím a otočím se na podpatku. Vytratím se prvními dveřmi. Panikařím. Téměř se dusím. Je krásná a štíhlá. Ale ten kostýmek mi vadí. Jako v převleku. Žádný kozy. Sleduju je z okna v prvním patře. Šeřík položili na špatnou dlaždicí. Ona vzhledne a všimne si mě. Usměje se. Pozdrav se z gesta, které udělám rukou nakonec nestane a já se dotknu hlavy.

Posadí se na lavičku. Budu muset sejít, dělat dojatého. Cestou se po schodech loudám. Málem spadnu. Metry požívají samy sebe, čas soutěží s prostorem. Musí si myslet, že jsem se ztratil. A mají pravdu. Když k nim konečně přijdu, snažím se jí nedotknout, ona mě ale přemůže a dá mi pusu. Její polibek mi probodne tvář jako žihadlo. Cítím z ní špatně umytou soulož.

Považuju za svou povinnost je pozvat na oběd, a tak zajdeme do hospody za rohem. Státním zaměstnancům dávají slevu. Nikdy sem nechodím. Nesnáším potkávat se s ostatními.

Monina přítomnost mě vyvádí z míry více než strýcova smrt. Sedneme si k rozviklanému stolu. Ona si v té nerovnováze libuje. Táta požádá číšníka, jestli by mu balíček s masem neschoval do lednice, aby se nezkazilo. Chce se mi utéct, ale zůstanu. Vypadáš jinak říká, aniž na mě pohlédne. Určitě hůř. Když ji poslouchám, cítím se mizerně. Už dlouho nikam nechodím, odpovím. Svět mě nudí. Táta znovu zavolá číšníka, tentokrát na něj hvízdne, a objedná si biftek s volským okem, krvavý. Když říká krvavý, podívá se na mě. Mona se nakloní

jako ten stůl. Chce ravioly s dušeným masem. Táta zavtipkuje a zeptá se, jestli pořád jím kytky. Odpovím mu, že to barbarství musí někdo vyrovnávat.

Nikdo nemá co dodat, tak zaměstnáváme ústa, aby to nebylo poznat, uždibujeme chleba jako vrabci. Zeptám se na Leopolda. Mona mi oznámí, že bude jmenován, povýší. Takže táta s křikem objednává dobré víno. Na oslavu. Mona ho brzdí. Evarist ještě nevychládl. Já s ní nesouhlasím. Připijme si! Leopold za to stojí. Na všechno, co provedl, aby to někam dotáhl! Objednám tři sklenky a mluvím tak nahlas, že sám sebe nepoznávám. Mona se tváří jako obvykle. Našpulí rty v opovržení, které jsem tolikrát našťvaně pozoroval. Rty, které jsem miloval a teď je nesnáším. Leopold bude prý jmenován tento pátek v sektoru A. Na událost jsme zvaní. Já nemůžu, téměř vyplivnu. Táta je nadšený. Kdo by si to pomyslel, Cifuentes v Juntě! Mě také přijali jako státního zaměstnance, říká Mona. Budu v Křídle Křídla. No paráda, přeruším ji. To už jsi někdo.

Přinesou jídlo a víno. Číšník položí tátův biftek přede mě. Lehce cvaknu jazykem. Tátovi tečou sliny a povídá, že to masíčko je pro něj. Pozvednu sklenku na Leopoldovo povýšení. Navrhnou Evaristovo úmrtí neoplakávat. Další zbytečná a nečekaná smrt. Nezdá se, že by mou ironii pochopili. Mona nechá vidličku na stole. Já vstanu, nevhod. Táta zvedá svou sklenku. Skvrnka krve na zubech. Hodím na stůl bankovku a bez rozloučení se vypařím. Líbí se mi představa, že je nechávám napjaté jako struny, co se povolují, až nakonec úplně oněmí. V zádech cítím jejich pohledy.

Štěpinin hlas ohlašuje Třináctku. Má nádherné oči, Třináctka. Pronikavé. Děsivým způsobem. Bez konce. Konečně jste na řadě vy, snažím se o srdečnost. Pak ji požádám, ať se posadí. Pozoruje mě bez zájmu, odhrne si vlasy za ucho, vzdychne. Vy jste lékař? Ptá se. Odpovím, že ne, že jsem úředník. Prý chce vidět někoho, kdo má minimálně magistra. Ať ji nechápu špatně. Ale ona je profesorka. Odmítáte spolupracovat, zeptám se. Hierarchii určuje Junta. Pokud se do Projektu nepřipojíte, můžete být potrestána. Radši budu sama, odpoví mi.

Třináctka civí do zdi, ale vidím, jak se jí povodí očí plní slzami. Ve slané záplavě jí kanou po tvářích. Tvrdí, že nechce být vybrána, protože nevěří. Říkám jí, že jí

nikdo neublíží. Že ani pořádně nemáme jasno, v čem Projekt spočívá. Usměje se. A pak pronese něco znepokojivého. Stanou se z nás oběti hrozného experimentu. Pokouším se zjistit, kdo jí to řekl. Prý od té doby nemůže spát. Zeptám se, co slyšela. Vypráví, že nějaký muž mluvil s někým po telefonu a myslel si, že ho neslyší. Ale velmi dobře pochopila, že ženy budou použity, že je Junta zmámí a spotřebuje. Zmámí nebo zmaří? Teodolína zabouchá na dveře a nepočká. Vstoupí do kanceláře. Požádám ji, ať počká venku. Teď jsem to já, komu dochází čas. Trochu do ní strčím, až se mi podaří ji vyhodit. Zamknu.

Pošeptám Třináctce: a dál? Ale neodpoví. Zamyslí se. Situace je napjatá. Co jsou kapsle? Zeptám se. Bez odpovědi vstane a upraví si šaty. Bojím se, že už ji neuvidím. Nechci ji ztratit, nechci, aby si o mně myslela něco špatného. Zkusím ji políbit. Odstrčí mě. Co to děláte, zbláznil jste se? Otevře dveře a odejde, Teodolína ji přitom šlape na paty. Ještě si pročtu její zprávu. Třicet čtyři let, rozvedená, učitelka zeměpisu, plodná, trpí nespavostí.

Jdu do jídelny, abych byl Třináctce nablízku. Mám o ni strach. A o sebe. Ale nenajdu ji. Místo toho na mě mává Štěpina, ať si přisednu. Před sebou kousek štrůdlu, spokojená. Říká, že je ze svých ženských rozčarovaná, že jsou všechny hrozný. Moc špinavé. Kromě jedné. Panna, decentní, tichá. Taková mumie, odpovím. Štěpina se smíchy začne dusit a kašlat. Zrudne. Naznačí mi, ať ji bouchnu. Zpanikařím a dám jí facku. To nečekala. Přiběhne k nám slečinka z právního a obratně ji bouchne do zad. Jsi debil? Ukáže na mě prstem. Jak si ji mohl takhle praštit? Nezažaluju tě, poněvadž mám dneska volno. Řeknu jí, ať dělá, co chce. Jméno a oddělení? Zkusí to. Štěpina kašle a nikdo nepohne jediným svalem. Právnička otevře aktovku a já odcházím, dívám se jinam.

Vážený pane Hyacinte Cifuentesi,

tímto Vás informujeme, že příští pátek 28. tohoto měsíce se pan Leopold Cifuentes ujme funkce zplnomocněného člena naší Junty.

Jako zaměstnanec tohoto subjektu, jste na tuto událost, která se uskuteční v pavilonu A centrální budovy, oficiálně zván.

Dále Vás upozorňujeme, že nejpozději do dvou dnů, můžete na spořicí účet Don Leopold č. 122.356 vložit darem příspěvek. Pokud tak učiníte, nezapomeňte,

prosím, na pokladně nahlásit své jméno, příjmení, jakož i číslo vašeho osobního spisu. Toto gesto bude vítáno a bude kladně ohodnoceno.

Neomluvená nepřítomnost na Aktu Převzetí úřadu povede k udělení příslušných napomenutí (kat. C 1).

S pozdravem,

Don Alejo Pirez

Gynekolog a vedoucí Junty

Stáhne se mi žaludek. Dám si fernet, aby se zase roztáhnul, ale mrazí mě po celém těle. Uráží mě Leopolda oslavovat. Má nenávisť k Juntě se rozvětňuje. Stát do všeho strká nos. Žádné soukromí není možné, osobní zášť je zakázaná. S bratrem spolu nemluvíme už roky. Představa jeho triumfálního výrazu absolventa a potlesku, ve mě vyvolává touhu po sebevraždě pro mě a nevyléčitelné nemoci pro něj.

Bojím se o kandidátky a představuji si jejich hlavy jako želatinové kapsle. Zamrzlý úsměv v plastu se Leopoldovi a jeho byrokratům nevědomosti rozpouští v ústech. Na každém jazyku jedna kandidátka.

Ta představa mě vzruší a celý podvečer se věnuji činnosti, kterou jsem považoval za zapomenutou. Cloumat pérem jako telefonním sloupem: nesmyslné pumpování spermatu. Idiotská přitažlivost k sobě samému. Nerušit. Obě dvě mé hlavy se vyprázdnily. Staletí bez emoce. Ženy jsou iluzorní štěstí, alkohol, vsuvka, která si vynucuje ticho. Nymfičky ztemnělé jako tento chladný večer. Cítím jen nutkavé svíjení přítomnosti a pulzování žalostného orgasmu, tolika temnoty. Semeno otřu povlečením použitým dnes. I zítra.

Vzpomenu si na balíček, co přinesl táta. Místo panenky vidím Leopolda, zabaleného, na plátky nakrájeného. Navzdory všemu se culí. S debilitou jemu vlastní. Grimasa funkcionáře ve vysokém postavení, křivá a falešná. Představuji si, jak ho Mona servíruje na dřevěném talíři s ohromnou vidličkou a snaží se mě přitom dotknout pod stolem. Takže hledat její díru a vsedě se natáhnout. Ubalit jí tam jednu, špičkou boty.

Zamňoukání mě vytrhne z černých myšlenek a přitáhne do skutečné noci. Jacqueline nemůže dýchat. Vystrašeně klopýtám a v náruči třímám její tělo.

Vyběhnu z ubytovny na služebnu v přízemí. Nechtějí ji přijmout. Prý nejsou veterina. Vezmu jednoho ošetřovatele pod krkem a donutím ho jí pomoci. Druhý mě běží udat. Jacqueline vdechuje kyslík a v tichosti mě pozoruje. Takové oči nemá nikdo. Roztomilá kukadla, úplný svatoušek. Bezmyšlenkovitá.

A pak se znovu probudím, jako v labyrintu zrcadel. Jacqueline nedýchá. Její tělo zemřelo, když jsem snil. Záchrana je lež. Dvě hodiny vydržím nic nedělat. Ve tři ráno se rozhodnu, že ji odnesu na dvůr šest. Vezmu si nějaké náčiní a baterku. Nadzvednu dlaždici vedle strýce, vykopu trochu hlíny a uložím ji tam. Zmocní se mě nekontrolovatelný pláč. Zhrouťím se nad svou kočkou, jako by byla mou poslední nadějí. Pohřbívám poslední zbytky dobra, které jsem v životě měl. Dlaždici vrátím tam, kde byla.

Svět přede mnou tyčí jako nějaká odporná hora. Pak přichází přesvědčení, že nejsem víc než noha stonožky. Imbecilní končetina napomáhající pohybu. Už neusnu, zavřít oči je nemožné. Naprosto klidný se osprchuju a vypiju vlažnou kávu, je jako já. Vášně je zbytečná.

DALŠÍ CIFUENTES

Poprvé jsem s Monou spal v tátově řeznictví. Její máma kupovala každý pátek maso na gril a ona čekávala v autě. Míjeli jsme se odpoledne, když jsem se vracel ze školy. Jednoho rána jsem zaslechl zaklepání na sklo. Byla to Mona. Venku ještě šero. Otevřel jsem dveře podniku. Byla taková zima, že jsem si své vzrušené chvění vysvětloval třemi stupni pod nulou. Beze slova vešla. Pověsila tanga na hák na maso a vyhupsla na pult. Odsunula stranou nože. Roztáhla nohy. Měla překrásná stehna. Blondřaté ochlupení. Vypadala jako zdravá jalovička. Bezmyšlenkovitě jsem ji otočil a ona sklouzla dolů, aby se nasunula na můj penis. Pult plný semene.

Leopold žil v té době na internátě pro studenty inženýrství na druhé straně řeky. Vůbec k nám nejezdil. Styděl se za to, že je synem řezníka a psycholožky-imigrantky. Po prvním roce přijel na prázdniny. Hned jsem si myslel, že se bude pokoušet Monu získat. Když jsem jednou ráno aranžoval petržel, našel jsem její tanga. Se mnou nebyla.

Na konci léta jí dal Leopold kopačky. A takhle každý rok. Chodila se mnou, dokud nepřijel on. Až jednoho dne bratr odpromoval a požádal ji o ruku. A ta kráva řekla ano. Poskytla své kozičky pokroku.

Pětka přichází brzy, usmívá se. Prý už se nemůže dočkat. Posadí se hodně vpravo, nohy mírně od sebe. Ostudná absence spodního prádla odhaluje zarostlý rozkrok. Přestanu se na ni dívat, aby pochopila, že je to zbytečné. Její manipulace nebude fungovat. Pak si ji představím v kapsli. A řeknu si, že jo. Že by to mohla být ona. Jestli se chce zúčastnit, budiž. 26 let. Dobře spí. Ničeho se nebojí. Usměju se na ni a svým psacím strojem potvrdím, že je to ta pravá. Jak jste na tom s hygienou, zeptám se. Navrhne, že se svleče, abych si to zkontroloval sám. Zuje se a pomaličku si sundává punčochy, sukni, blůzu. Nahá mě pozoruje a já mám chuť jí nafackovat. Ale přijdu blíž. Zvedněte ručičky, požádám ji. Přičichnu k ní. Má chlupaté podpaží s několika žmolky zásypu. Přejedu po ní prstem, jako by byla zaprášený nábytek, a ukážu jí ho. Takhle by to nešlo, Pětko. Takhle ne. Při oblékání na mě hledí zoufale. Moje nevraživost se promění v zášť. Očichám její

blůzu. Jako zdrogovaný pes. Řeknu jí, že může jít. Že si vede dobře. Bude jednou z finalistek. Zaváhá a pak zatleská jako nějaký šašek. Vrhne se k mému stolu. Chce mě políbit, ale vytrhnu se jí. Když odejde, použiju razítko Ano. Posílám ji na smrt.

Hlavní titulky oficiálního tisku. Celý jeden prapor přestal dýchat. Bez fotografií. Národní smutek. Zruším pohovor s Devítkou. Nemám na ni náladu. Přeložím to na zítra. Naruší to můj rozpis rozhovorů, ale vymluvím se na události z M. Žaludek mi vibruje. Jako zvonek. Neplní-li orgán svou funkci, žije bezprávím toho, jež ztratil smysl. Mé rozrušení je přechodné. Zítra se vrátím do normálu, říkám si. Vím, že lžu. Nebudu to zdržovat, jdu. Potřebuju oblek. Nemůžu se tam ukázat jako omšelý úředník bez postavení.

Krejčí si mě nepamatuje. Už roky jsem u něj nebyl. Zdá se, že jsem o velikost zhubl. Nahlédne do mého spisu a přijde ke mně s křídou. Za kabinkami se ozve hlas. Je to Leopoldův nepříjemný tón. Chce kalhoty z alpaky. Krejčí pobíhá a přiměje mě rozpažit. Vypadám jako Kristus na kříži. Jsem vyděšený. Povím pomocníkovi, že mám nějaké vyřizování, a vysvleču se z rozdělaného saka. Zabodnou se do mě špendlíky z rukávu. Košili mi potřísní cestička krve. Rozrušený vycházím na ulici. Přivolávám zpátky svůj zdravý rozum. Zběsilá snaha ho polapit. Jako by se má přičetnost řítila do propasti. U řeky se uklidním, rytmické proudění vody odnáší mé zoufalství, jako strup plovoucí na svobodu.

Pavilon A centrální budovy je i přes dámské parfémy cítit dezinfekcí. Nebo právě proto. Rozsvítili úplně všechny žárovky. Junta na oslavování sebe sama nešetří.

Přidělili mi stůl u záchodů. Překáží mi odtud ve výhledu několik hlav, takže nevidím na celý sál, ale tuším speciální stůl pro honoraci. Co ale vidím, je billboard s bratrovou černobílou tváří. Zobrazuje ho jako naprostého zbabělce. Asi dva metry čtvereční. Leopold si nechal vybělit zuby. Nebo mu udělali nové. Jeho ostré krysí zoubky zmizely.

Sedím u stolu s Teodolínou, vyfintila se jako vesnická družička. Bujný výstřih a sandálky. Posadí se na židli naproti a okamžitě začne přežvykovat, co najde v ošatce. Asi jsme byli odsouzeni podle sektorů. Budu se muset smířit se svými obvyklými kolegy. Plánek se osprchoval a má vlhké vlasy. Velkou část jeho hlavy

zabírají uši. Leskne se víc než obvykle. Vypadá jako tuleň. Štěpina, zahalená do kabátu, který je tak chlupatý jako její ruce, se posadí po mé pravici. Taková blízkost mě vyčerpá a vstanu s výmluvou, že si jdu zapálit.

Vyjdu do vnitrobloku a spatřím Monu zavěšenou do táty. Přestože se snaží působit elegantně, nedokáže skrýt v jaké je stavu. Šaty ji odhalují, jsou jí vidět bradavky. Otočím se a vrazím do Třináctky. Co tady děláte, řeknu značně pohoršen. Prý ji donutili přijít. Říká, že to pořádá její exmanžel. Rád ji ponižuje veřejně. Zeptám se, kdo to je. Pirez, ten mizera, co řídí Juntu. To mě zaskočí. Třináctka se třese. Mona nás probodává pohledem, a tak Třináctku vezmu kolem pasu. Pová mi, že je tu s dozorem, a ukáže na gigantickou ošetřovatelku, která na nás také zírá, z několika centimetrů. Taková hrouda velikosti planety s vlasy okuldanými nožem. Zeptám se Třináctky, ke kterému stolu ji posadili. Prý k žádnému. Nebude večeřet. Má jen sledovat představení. Gynekolog nemá špetku originality. Je to vůl.

Předstírané vzrušení oznamuje příchod vážených hostů. Ošetřovatelka popadne Třináctku za zápěstí a dotáhne ji na kraj scény. Nadutý hlas v reproduktoru oznámí: Dámy a pánové, přicházejí členové Junty. Shromáždění zatleská. Pirez a Komisař vstupují hlavní uličkou. Každý vyjde po jedné schodech. Jako šedivé stárnoucí sboristky přinucené bavit vojáky. Třináctka v první řadě se ani nehne. Pirez na ni nenávisťně hledí a naznačí ošetřovatelce, aby ji donutila tleskat, ale nepodaří se jí to. Třináctka zatne pěsti. Gynekolog rozpřáhne paže do stran, ruce zaťaté jako vesnický rváč. Policista přešlapuje a upravuje si zbraň. Já rozruchu využiju k útěku.

Bezcílně se toulám pavilony, ztratím se na nádvořích. Hluk mého vlastního dechu hlasy a potlesk pohltí. Postupně přichází ticho. Netknutá temnota noci. Už skoro nastupuju do výtahu, když v tom si všimnu té právničky, se kterou jsem se předtím pohádal. Nějaký šedivějící chlap jí z pod sukně vytahuje prst. Ona ho ocucá. Nevidí mě. Zastavím a pozdravím je. Dobrý večer, řeknu a chlápek se otočí. Chvilí trvá, než tu tvář poznám. Je to Leopold. Večírek je opačným směrem, pronese s úsměvem. Chce mi podat ruku, ale já svou schovám do kapsy. Jsi jako malej, podotkne. Právnička se pokusí o úsměv. Nejde jí to.

Mlčky se společně vrátíme do hlavního sálu. Leopold si potichu prochází svou řeč, jako bychom tam nebyli. Když dojdeme do sálu, jdu napřed a oni se rozejdou. On zamíří ke dveřím, kde je slavnostně přivítán tajemníkem. Ona jde ke svému stolu. Já nevím co dělat. Ale zůstanu.

Leopoldova řeč je plná přechodníků. Převzavše, oslavující, vystřídavše. Inženýr, kterého nahrazuje, už nerozumí tomu, o co jde v Juntě, v jeho těle, ve světě. Trpí jakýmsi nepohodlným pomatením, které ho částečně ochromilo. Leopold ho osloví, načež ho po rampě vyvezou na invalidním vozíku. Dva ošetřovatelé, dvojčata, mu otřou pot a doplní tekutiny. Bratr nás po pár děkovačkách vyzve, abychom pozvedli sklenky. Po přípitku dojde k rozuzlení záhady.

Vítězka Projektu vakcína odjede na souostroví M., sekundovat jí budou dvě finalistky. Čeká na ně třicet nakažených. Nikdy na ně nezapomeneme, lžou. Podařilo se nám vytvořit vakcínu, která představuje ochranný štít pro všechny. Nebudeme však pouze klinicky resuscitovat přeživší. Naše křížová výprava je mravní; žijí bez ženských již několik měsíců. Sodomii nejdou národu dobrým příkladem. Vyvolené budou s hrdiny bydlet na ubytovnách, dokud neotěhotní. Souostroví M. vstane z mrtvých, ženy porodí zdravé děti. Díky těmto ženám opět dobudeme mýtus našeho nejcennějšího kousku země.

Zatímco publikum ve vlasteneckém opojení tleská vestoje, vytrhne se Třináctka otylce, která ji hlídá, vyběhne k mikrofonu a odstrčí Leopolda na vozíčkáře. Dobrý večer, řekne. Jsem jedna z těch krav, co posílají na porážku. Ještě než mě vydají, ukážu vám svůj talent. Zde je mé mléko, necudný škraloup, ze kterého Pirez neochutnal ani kapku.

Třináctku s rozepjatými šaty zadrží několik sester, které v bitvě přijdou o čepce. Senilní Inženýr je bleskurychle odklizen ze scény. Pirez se tiše omlouvá. Komisař tasí a otáčí se sem a tam. Leopold se vzpamatuje, utěšuje Pireze, uklidňuje policistu, a právě když se chystá omluvit Třináctino jednání, někdo z reproduktoru ohlásí, že se podává hlavní chod. Karamelizovaný brzlík s pečenými brambory.

Znovu zavládne klid.

Nad talířem pak uvažuji o hloupých dětech, které se na M. narodí. O incestu jako demografické strategii. Vypiju toho příliš.

Nejradši bych na ten večer zapomněl. Jen ještě doplním, že jsem okolo druhé našel Třináctku. Uspali ji a ležela sama na ošetřovně. Se zavřenýma očima svou zranitelnost skrýt nedokáže. Kůži tak průhlednou, že jí na pažích žíly jako tmavé řeky kreslí mapy. Pohladil jsem ji po vlasech. Ještě teď mi na prstech ulpívá její vůně, cítím ji za nehty. Třebaže neznám její jméno. Vjíždím prsty do ochlupení, otírám se o ni. Ejakuluji na Třináctku. Vracím se do svého pokoje. Přemýšlím o mrtvých. Místo počítání oveček, počítám mrtvoly. Takhle usnu. Oběti mě uklidňují.

Když se vzbudím, najdu pode dveřmi obálku. Píše mi máma. Pustím konvici a odkládám chvíli, kdy ji zvednu ze země. Máma na podlaze čeká. Krátce se ohlédnou za svým životem. Zatímco se otec zajímal o maso, ona se věnovala mozku. Už byla vdaná, když začala dálkově studovat psychologii. On používal nože, ona slova. Leopold dělal ekonomii. Studoval z hamižnosti. Já nikdy neměl trpělivost. Chtěl jsem z domova odejít buď jak buď, bez peněz, bez znalostí. Ticho u večere se dalo krájet lépe, než plátky hovězího, které táta servíroval. Máma nikdy nevkročila do kuchyně, ani neprostřela talíř na stůl. Měli jsme služku. Zrzka, která proháněla hadr po podlaze od kšeftu až do zadní části domu. Smrt Evangelína přinášela po zemi až do mého pokoje. Lehce zbarvený louh, téměř vínový. Páchnoucí vepřovým, kuřecím. Strach vytvořil jakési dusítko, které mě brzdí.

Sbíráám odvahu ke čtení. Roztrhnu obálku. A jako vždy jsem překvapen. Máma se stěhuje do Rawsonu. Budeme ji mít tady. Leopold ji zlákal, aby se ujala vedení nového oddělení. Psychologie vakcinace. V pokoji přemítám o členech své rodiny. Někde v dáli metaly blesky, kmeny unášené řekou. Mona, matka, svět. Deprivační nádrž bez času. Ta hanba být naživu a nemít pro koho.

Noc strávím u Jacquelininy dlaždice přemýšlením o Třináctce. Za svítání se rozhodnu, že matku vyzvednu na nádraží. Přijede zítra a já tam chci být. Každá

minuta je pozvánkou k něčemu novému. Jestliže dovolím, aby se život rozměnil v ospalosti obvyklého pesimismu, moje chyba.

Když přijdu do práce, dozvím se novinky. Devítka v noci utekla. Hledá ji stráž. Rozhodnu se změnit pořadí a pozvat Třináctku. Zavolám ji rozhlasem. Paní Třináctko, vaše přítomnost je žádána v kanceláři 40, sektor Vakcína. Vzápětí se objeví Teodolína a se zvědavým pohledem se ptá, proč měním pořadí. Po Devítce je na řadě Čtyřka a pak Pětka. Ne Třináctka. Vysvětlím jí, že Čtyřka vykazuje potíže s pohybem, že už je téměř vyřazená a že Pětka už získala *Čtrnáctkrát ano*. Dnes je navíc pondělí. Uklidněte se, Cifuentesi, popláca mě. Třináctka prodělala nervové zhroucení a ještě jí mají na pozorování na ošetřovně. Pokud jde o zbytek, máme s Plánkem jasno. Líbí se nám Čtyřka. Za postiženou jsou body navíc.

Dám jí za pravdu, abych dostal volno. Musím na nádraží, řeknu jí. Dnes přijede má matka. Jsem si toho vědoma, odpoví. Paní matka magistra Leopolda Cifuentesese je velmi důležitá žena. Zařizují pro ni kancelář. Jen běžte.

Nevidím ji. Všichni už vystoupili z autobusu, ona ne. Zbyla tam osamocená stařenka. To ale nemůže být máma, tak dlouho to zase není. Přesto k ní jdu. Není to ona. Tak se jen zeptám, kolik je hodin. Neslyší. Pozdraví mě a podá mi kufr. Určitě si myslí, že jsem přišel pro ni, že jsem někdo jiný. Snažím se jí vysvětlit, že se mýlí, ale neposlouchá, popadne mě za ruku a odvádí mě k východu. Vypadá spokojeně, i když jde pomalu. Nevím, co s ní. Povím jí, že se hned vrátím, že si musím odskočit. A ona nechápavě sleduje, jak odbíhám. Zamknu se a pak ji pozoruji. Stařena začíná být neklidná. Přichází ke mně s urputností želvy. Zamknu na petlici. Už už chce otevřít, když v tom se ozve mužský hlas, který ji oslovuje babičko, a zastavuje ji. Vykouknu okýnkem. Mladík jí dává pusy. Ona se zmateně rozhlíží.

Se skutečným vnukem odejít nechce. Považuje ho za podvodníka. Po krátkém přetahování na ní z taxíku zavolá žena středního věku. Vnukovi se podaří stařenu přesvědčit a ona ukazuje na toalety. Srdce mi buší, jsem v koncích. Pak zahlédnu mámu, jak vychází z dámských toalet. Kdybych opustil svůj úkryt, budu odhalen. Stařena ne a ne odejít. Teď je to vnuk, kdo mě chce hledat. V tom uvidím

Leopolda, jak vystupuje z dokonalého služebního vozu. Obejme mámu, otevře jí dveře od auta, nastoupí dozadu, ztratí se na hlavní třídě.

Stařena je pryč. Ale já se neodvažuju vyjít. Cítím se mizerně. Cizímu člověku na mně záleží víc než vlastní matce. Nepočkala na mě. Nezmínila mou nepřítomnost. Stejná jako vždycky.

ŽENSKÉ ZA VLAST

Byla zveřejněna zpráva o Projektu. A Leopold se šklebí ve svém obleku z alpaky. Zpráva na titulní straně. Junta se modernizuje, má pokrokové myšlenky. Ženy zachrání vojsko. V přístavu se připravuje poslední funkční korveta. Nejlepší ženy, očkované proti všemu zlu, se chystají na farmaceutickou revoluci. Čerstvá krev. Národ povstane ze sutin. Je vyhlášena sbírka: voda, léky, dětské oblečení, sušené mléko, kašičky a kolébky. Lidi pletou botičky. Budeme živí a zdraví. Opět mladí. Navzdory všem očekáváním, vyšlo po oznámení do ulic několik mladých žen. Nabízejí se u Prezidentského paláce. Vynechali nás, vykřikují. To je protekce. Spoutané si žádají, aby byly brány v potaz. Vyhovujeme, hulákají. Nevynechávejte nás.

Plánek svolává urgentní poradou. Štěpina zavře dveře. Je dusno. Páchne jí podpaží. Jestli se schůzka protáhne, tak tu umřeme. Plánek stojí před tabulí. Vezme fixu a nakreslí kruh. Píše: Junta se rozhodla vyhlásit otevřenou přihlášku pro všechny. Odmlčí se. Prohlíží si nás. Budeme předstírat, že ty nové hodnotíme, vysvětluje. Přihlášky se budou předkládat hned zítra ráno a jakmile budou vyřízené, hodí se do poštovních schránek. Vzhledem k tomu, že na pohovory není čas, bude šťastná výherkyně po podání přihlášky vylosována. Vítěznou žádost poslepu vytáhne Teodolína. Přerušuje ho, aby za tu Čest poděkovala. Plánek ji však nervózně umlčí, vyžaduje diskrétnost. Až na zařazení Kandidátky z Lidu, té bezejmenné mučednice, probíhá vše podle plánu. Naočkujeme ji, vysvětluje, a bez ohledu na její skutečný stav ji shledáme způsobilou. Pokud nepřežije, což je velmi pravděpodobné, bude dle Nařízení jmenována Čestnou občankou. A pohřbena na M. Tečka. Oddechnu si. Tahle nečekaná situace možná zachrání Třináctku. Porada skončí. O polední pauze se jdu projít. Je mi jasné, co musím udělat.

Zavolám si z odlehlé telefonní budky. Chtěl bych nahlásit protežování, řeknu. Kdo tam? Na tom nesejde.

Kolem šesté zapnu rádio. Nějaká žena vzrušeně odhaluje, že při výběru Žen za vlast došlo k nesrovnalostem. Žádají vyřazení Třináctky z Projektu. Její pravé

jméno je Aurora Arrieta, je to bývalá Pireze, člena Junty. Domnívají se, že je neetické, aby obsadila místo na lodi; mezi vyvolenými a vládními úředníky by žádná vazba existovat neměla. Vypnu rádio. Odřikávám to jméno, až mě začne bolet v krku. Aurora.

Po večeři zaslechnu na chodbě hluk. Pohyb znějící jako slabikování. Na dveře zaklepe mámin hlas. Hyacinte, říká. To jsem já. Zavřu oči, jako kdybych spal. Její hlas se vzdaluje, bloudí chodbou. Otevřu dveře. Mami, vykřiknu. Ale ta, co se otočí a vrátí je nějaká sekretářka. Nesu vám vzkaz, poví mi. Usměje se. Bez poděkování zavřu dveře.

Aurora těsným písmem vzkazuje, že mě zítra při západu slunce čeká ve veřejném bazénu. A žádá mě: neříkej mi Třináctka. Schovám si papírek do slovníku. Abych ho neztratil. Položím ho na slovo *Jeptiška*, což mě rozesmutní.

Celou noc jsem vzpomínal na naše řeznictví. Bedny plné kuřat, zapnutá řezačka. Vzpomínka na Monu na tom mramorovém stole a na Leopolda s rozepnutým poklopem a na jeho pevné péro jako půlka klobásy. Orgasmus a smrt. Dvě hrůzy naráz, pár minut po sobě. Otec celý umaštěný cedí sádlo. Evangelína s pánví plnou škvarků.

Bylo obtížné se na těch jatkách učit o Vlastnictví, právu a povinnostech. O samotě jsem si u sebe v pokoji opakoval: hotovost je mé Vlastnictví, dokud ji mám v držení a nesměňuji ji. Ale slyšel jsem mámu. Ta buranka má teda drzost, říkala jsem stokrát, že mám radši kýtu. A tátu. Kýta je na prodej.

Opakoval jsem tu samou zkoušku několikrát. Nenapsal jsem ani čárku. Na písemce jsem místo čísel vídal uzliny a omastek. Teď mi je čas vrací. Noční můry přicházejí úplně kdykoliv. Zvláště když jsem vzhůru.

Aurora na proutěném lehátku u bazénu. Ještě nikdy jsem takovou ženu neviděl. Vypadá jako moje pubertální fantazie. Krásná, snědá, odměřená. Brýle ze želvoviny. Místo žabek sandály na klínku. Jednodílné, tmavě zelené plavky. Úplně jiná než ostatní. Kurvy nebo hodné holky, ale s běžnými jmény a vonící po kávě s mlékem. Odraz vody na stehnech způsobuje, že vypadá, jako by se hýbala. Neusmívá se. Nevidí mě. Spí.

Ve vodě se protahuje skupina důchodců. Nebo to, co z nich zbylo. Vypadají jako vybledlé ryby v kastrolu s chlorem. Plováky stejně vybledlé jako těla. Je tu vedro. Zamlžují se mi brýle. Plavčík mě zastaví zahvízdáním na píšťalku. V oblečení sem prý nesmím. Mám si sundat mokašiny a ponožky. Vyhrnu si kalhoty. Aurora na mě pohlédne s našpulenými rty. Vypadáš jako komediant. To mi řekne, když k ní přijdu. Žádné zdravím, jak se daří. Odpovím, že jsem alergický na chlór a že na ni počkám v kavárně. Odejdu rychle, špatně se mi dýchá. Stejně jako mé mrtvé kočce.

Schůzka dopadla strašně. Pověděl jsem jí o tom, co jsem udělal, abych ji zachránil před Projektem a jí se to nelíbilo. Proč rozhoduješ za mě, pokárala mě přísně. Co ty víš o tom, co já chci. Nehodlám se vzdát možnosti, že tu show uvidím. Neplet se do toho Cifuentesi. Znovu jsem ji začal vnímat jako Třináctku. Cizinku, kterou nepřesvědčím. Které na mě nezáleží. Brala si mě do úst bez špetky něhy.

Pokračovala, že coby profesorka zeměpisu cítí za souostroví M. zodpovědnost. Stokrát jsme se o něm v hodinách učili, zakreslovali jsme ho na fyzické i citové mapy. Vypravili jsme se až na kontinentální šelf, abychom navázali hmotné pouto, spojili ony poraněné kusy země se srdci studentů. Beztak jsem odsouzena k záhubě, přiznala. A strčila si do úst plátek citronu. Krátce se odmlčela a hořce pronesla: Chci porodit zrůdu. Bude to můj přínos Juntě. Zděšeně jsem se na ni podíval. Je to nebezpečná ženská.

Do kanceláře se vracím posmutnělý. Osamělejší. Hledám její složku. Dávám razítko *Čtrnáctkrát ano*. Se mnou se nevyjebává, paninko.

Plánek září štěstím. Přináší složku v tvrdých deskách, z níž vytahuje malé černé kartičky, které vypadají jako vypreparované tulení kůže. Všechny stejné. Podává nám kopie. Konečně prý máme dokumenty a jména tří vybraných žen. Zaklepání, a ve dveřích se objeví břichatý číšník, nese hliníkový kbelík, vysoké sklenice a láhev šampaňského. Na košili skvrnu karamelové barvy. Tak usilovně ji otíral, aby nebyla vidět, že je to to jediné, co vidět je. Jeho pravé prso má svatozář. Automaticky mi připomene živou krávu. Což je zvláštní. Kdykoliv si totiž na tohle zvíře vzpomenu, visí v mé hlavě na háku. Smějeme se a bez přemlouvání si připíjíme. Navíc máme prázdné žaludky. Vzápětí Teodolína začne chrlit samohlásky a souhlásky. Zapíská a svou zbrklou choreografii zpomalí

k nezajímavému proslovu. Její rty jsou vycpávkou. Štěpina mě políbí, jako bych měl narozeniny. Moc uslintaně, mdle. Cítím zároveň její dech i podpaží. Přestane. Mám chuť ji kousnout, ale ovládnou se.

Za soumraku uslyším pod okny ubytovny zatroubení. Vytrhne mě to z úvah. Vykloním se: Štěpina. Mává na mě ze světla modrého Fiatu 128. Tak pojd', křičí. A znovu zatroubí. Neochotně se obleču a vyjdu, aby přestala přitahovat pozornost.

Naskoč si, přikáže mi. Chci ti něco ukázat. Řeknu jí, že už je pozdě, ale ona otevře dveře u spolujezdce, takže na váhání nemám čas. Kam jedeme? Sedadlo je ledové. Zrychluje, ale neodpovídá. Vezme to po třídě Antarktická. Provázení tichem za sebou necháváme světla Rawsonu. Soustředí se na přesun k pláži Unión. Přijíždíme k pomníku Plískavice strakaté. Mořský vítr proniká ventilací do auta. Štěpina zaparkuje.

Pokaždé, když sem přijedu, vzpomenu si na tebe, prohlásí. A ukáže na cementového kytovce, který noří hlavu do vody a vypadá jako tvrdý černobílý falus. Navzdory mému zmatení, chladu a nedostatku prostoru si Štěpina jedním pohybem sundá silonky i kalhotky. Nesvlékneš se? Nechápeš si ji prohlížím. No tak, trvá na svém, už mi to dochází. Na čem. Vím, že mě chceš a zasměje se tak, že zahlédnu špatně ošetřený kaz. Černá plomba. Rozepnu si poklopec. Vzpomenu si na lékařskou prohlídku při odvodu na vojnu. Na tu, kterou jsem neprošel. Snažím se do ní proniknout, abych tu situaci ukončil, ale nedaří se mi to. Myslím na Auroru, nic. Štěpina se otírá, kouří, saje a nic. To je tou zimou, omlouvám se, poněvadž nechci konflikt. Zvu tě na kafe. Pak si všimnu chloupků v jejím podpaží. Neoholené. Zabořím tam nos a okamžitě se mi postaví. Na myslí mi vytane Mona. Zase ta mrcha, když ji nejméně čekáš. Štěpina roztáhne nohy a já se tam po hlavě ponořím jako ta plískavice. Ejakuluju, jsem debil. Fiat se zamlží.

Vracíme se a pocit, že jsme udělali chybu, olizuje skla. Naštěstí prší a ten zvuk zahání nepříjemné pocity, které by způsobilo ticho. Štěpina odbočí na kruháči a vyhodí mě daleko od ubytovny, u zadního vchodu. Čau, díky, řeknu. Dveře auta zavřu tak pomalu, že ani nedocvaknou. Všimne si toho, ale stejně na to šlápne. Aby se na mě nemusela dívat.

Tři čestné kandidátky a jedna z lidu. V osm hodin ráno mě přivítá Teodolínin hlas. Hyacinte, vyvěs seznam žen na nástěnku u vchodu. Musíme se spojit s tiskovým oddělením a oddělením psychologie, kde sedí tvoje máma. Ale nejdřív mi přines kafe. Štěpina stoná. Vyjdu na chodbu, jsem rozrušený. Na matku jsem zapomněl. Nebo naopak, ona zapomněla na mě. Zdržuju se u kávovaru. Nechci za ní jít. Pak zahlédnu Monu, nastupuje do výtahu. Rozběhnu se a dostanu se tam dřív, než zatáhne mříž. Nevidí mě. Je ke mně otočená zády, čelem k zrcadlu. Využiji příležitosti a prohlédnu si její zadek. Když se otočí, všimne si toho. Jediný pohyb, který udělá je nepatrné zvednutí levého obočí. To je ale náhoda, prohlásím. Co ty tady? Patro? Liftboy na své židličce vypadá jako přízrak. Do třetího, zaimprovizuju. Zatáhnutím za páku vyjedeme do prvního patra, když tam dorazíme, zakřičí jako bychom byli hluší. Jedna! Hlas se odrazí od stěn výtahu a vrátí se mu do úst. Velice přitažlivý efekt nádechu a výdechu. Dokolečka, jako nějaký hroznýš, pronesu tiše. Podívám se na ni. Mona má rty sevřené jako kleště. Ani náznak úsměvu. Výtahář opět stoupá. Dva! Než vystoupí, řekne mi, že mě očekávají na večeři. Přijdou všichni, dodává. Včetně tvé matky. O půl deváté. Přines dezert.

Já vystoupím ve třetím patře a schody dolů беру po dvou. Teodolína už je určitě nervózní. V prvním patře znovu narazím na Monu. Málem ji povalím. Co to děláš? Sleduješ mě?

Tebe si tak poslat pro smrt, vyštěkne na mě Teodolína. Podám jí kávu. Tvoje máma je také na nemocenské, ischias. Podává mi seznam a dva připínáčky. Pospěš si. Plánek má jednání. Dneska jsme tu jen ty a já. Mrkne na mě a vystrčí mě z kanceláře.

Po pár metrech si uvědomím, že jsem tam nechal brýle a musím se vrátit. Teodolína je na záchodě, dveře pootevřené. Sedí na bidetu a já slyším téct vodu. Vlhké okvětní lístky a její pyskatá kundička. To je ale čubka. Rychle odejdu, ale spletu si chodbu. Hádají se tam dvě právničky, v rukou čerstvé žaloby. Jednu z nich poznávám. Je to ta Leopoldova kurvička. Ta druhá jí nadává a pak jí vlepí facku. Hodí po ní složku, ale nečekaný levý hák ji srazí k zemi. Sleduju, jak padají, ale jdu dál. Po chvíli ty vrčící levhartice na špinavém koberci cvakající

zubama, jako by se chtěli prokousat až do pekla, začne povzbuzovat skupina čumilů.

Ty šťastlivé jsou dámy Pětka, Třináctka a Čtyřka. Ale Pětka, ta malá svině Pětka, ta, která si tady vykračovala celá chlupatá, to ona vyhrála. První získala Čtrnáctkrát ano. Také není vyloučeno, že si to rozdávala s Plánkem. Poslední dobou si vykračuje velmi slavnostně. Ta z lidu má číslo 1789, bez dalších podrobností. Připíchnu papír na nástěnku s NOVINKAMI. Přejedu ukazovákem po slově Třináctka, a pak ho přiložím k ústům. Překvapí mě odkašlání. To ona, stojí vedle mě. Musíme si promluvit, řekne. Budu na tebe čekat večer ve své ložnici. Strčí mi do kapsy klíč a odejde.

Když se vrátím k Teodolíně, má už lepší náladu. Navíc přišel oběžník. Ženy nebudou cestovat samy. Aha, zamumlám. Copak to nechápeš? Tým Vakcína pojede s nimi! Jedeme na M.! Obejme mě, jako bychom vyhráli v loterii. Řeknu jí, že já jet nemůžu. Že nesnáším lodě. Že neumím plavat a že nechci umrznout. Směje se a poplácá mě. Musíme se nechat očkovat, budeme nesmrtelní. Zítra přijdou z televize. Budeme v přímém přenosu. Štěpina se samým vzrušením uzdravila. Za chvíli přijde.

Nastane konec mých dnů na M.? Odmítám zahynout s výhledem na smilníci hrbáče. Aurora a ostatní dámy jako sexuální hračky na řetízku, až po uši plné spermatu. Debilní Projekt mého bratra. Předurčený k neúspěchu. Nejraději bych korvetu během plavby vyhodil do povětří, poddala by se mrazivým vodám Atlantiku. Pokus o jatka. Budoucnost mám ve svých rukou. Dám si skleničku, abych se vzpamatoval. Alkohol je spása. Hned je mi líp. Pojedu M. vypálit. K čertu s Čestným občanem. Rozhňevaný úředník může být smrtonosnější než tlupa běsnících šílenců v říji.

3. Analýza originálu

Významnou částí této diplomové práce je komentář k překladu, ale také analýza originálu, která je pro proces překladu stěžejní. Jako teoretická východiska mi ještě před začátkem procesu překladu posloužily například publikace Jiřího Levého *Umění překladu* (2012), *Téoria umeleckého prekladu* od Antona Popoviče (1975), *Text analysis in translation: theory, methodology, and didactic application of a model for translation-oriented text analysis* Christianne Nord (2005) a také *Approaches to translation* od Petera Newmarka (1981).

Nicméně, jak v analýze originálu, tak překladu, vycházím především z translatologického modelu Rosario García López, který popisuje ve své knize *Guía Didáctica de la traducción de textos idiolectales* (2004).

Rosario García López vypracovala tento model přímo pro analýzu literárních textů a jejich překladů, a právě proto jsem se rozhodla ho aplikovat při analýze a koncepci překladu knihy *Nación vacuna*. Translatoložka analýzu originálu a překladu rozděluje. Já však tyto kategorie poněkud propojím a v analýze originálu se čtenář setká i s metodami a postupy, které jsem (po analýze jednotlivých kategorií) při překladu uplatnila. Dále jsem pro účel své práce model poněkud modifikovala, aby byly kategorie, jež zde budu rozebírat, relevantní pro daný text. Zároveň jsem některé kategorie přidala, abych obsáhla vše, co je potřeba při překladu této konkrétní knihy brát v potaz. Model Rosario García López je dostatečně flexibilní, aby toto umožnil.

3.1 Název díla

V této kapitole jsem vycházela především z Levého (2012), který rozlišuje dva typy knižních názvů. Těmi jsou název popisný a název symbolizující. Popisný název prozrazuje téma knihy přímo a název symbolizující popisuje téma či atmosféru díla jen heslovitě, narážkou. Tím, že je pouze obrazem tématu, ponechává čtenáři prostor pro domýšlení a vzbuzuje v něm zvědavost, neboť ze samotného názvu není schopen jednoznačně určit, o čem dílo pojednává. Jiří Levý tvrdí, že knižní titul zároveň plní funkci reklamy, a právě proto by měl být úderný a jedinečný (Levý, 2012, s. 140). Pojmenování překládané knihy, *Nación vacuna*, je tudíž názvem symbolizujícím.

Nejprve je třeba vysvětlit, co název díla ve španělštině znamená. Slovo *nación* je méně problematické. Do češtiny ho lze přeložit jako *národ, stát, země* a zjevně odkazuje k Argentině. K výše zmíněné latinskoamerické zemi ale odkazuje i druhá část názvu (*vacuna*). Zde se však překlad problematizuje, protože toto slovo je mnohovýznamové a může odkazovat jak ke slovu *vakcína*, tak i ke slovu *hovězí*. Sama autorka při konzultaci uvedla, že druhým významem konkretizuje odkaz na svou rodnou zemi, která je pro své hovězí maso vyhlášená celosvětově. (*Matadero* neboli *jatka* koneckonců najdeme i na obálce knihy). Zároveň nám je po přečtení již několika prvních stránek knihy jasné, že i první výše zmíněný význam, tedy téma vakcinace a očkování, bude pro příběh stěžejní.

Ideálním řešením by bylo najít v češtině ekvivalentní slovo, které bude obsahovat právě tyto dva významy, abychom zachovali údernost, výstižnost i slovní hříčku názvu. Čeština však bohužel žádné takové slovo nemá. Bylo tudíž třeba rozhodnout se, kterému významu přikládáme větší váhu. Níže nabídnu několik možných řešení, jež jsem během procesu tvorby překladu zvažovala:

Projekt vakcína: Jedná se o název jedné z kapitol knihy a zároveň i Projektu, v němž pracuje hlavní hrdina. Tento název by byl vhodný, pokud by pro nás bylo podstatnější podtrhnout význam očkování, nepředává však čtenáři odkaz na hovězí maso ani na Argentinu.

Stát/do očkovanych: Zde jsem se pokusila o zachování slovní hříčky, která spočívá v tom, že souhlásky T a D znějí velmi podobně, a proto by se daly ve slovech stádo/stát zaměnit. Použití tohoto názvu by však vyžadovalo spolupráci

s grafikem, aby dvojsmysl na obálce vynikl. Problém opět představuje absence odkazu na Argentinu. Pro tuto variantu jsem se nakonec nerozhodla, protože je tato slovní hříčka příliš krkolomná a její smysl by nemusel být na první pohled patrný.

Očkovaná masa: I v této variantě mi šlo o zachování obou významů slova *vacuna*. Slovní hříčky jsem chtěla docílit dvojím významem slova *masa* – *pokrm*, ale i *množství* (např. lidí). V tomto názvu bychom pracovali spíše s hanlivějším překladem slova *nación* a částečně by se vytratil odkaz na Argentinu.

Dobytý národ: Zde jsem se snažila uplatnit dvojsmysl spočívající v tom, že slovo *dobytý* může odkazovat k tomu, že někdo onen národ *dobyl*, ale také ke slovu *dobytek*. Ovšem jak odkaz na Argentinu, tak na očkování se zde poněkud vytrácí.

Národ dobytků: Podobná metafora jako ve výše popisované variantě se uplatňuje i zde. Za výhodu tohoto názvu považuji jeho poutavost. Domnívám se, že by ji mohl ocenit především nakladatel. Významově se však vcelku vzdaluje originálu a nezachovává jeho mnohovýznamovost.

Telecí národ: Zde jsem pracovala s hanlivou variantou slova *tele*. Zároveň by se však do jisté míry zachoval i význam *hovězí*. Dosáhli bychom tak určitého dvojsmyslu. Tato varianta však nepracuje s významem *očkování* a odkaz na Argentinu je také oslaben.

Ovčí národ: Tuto variantu jsem zvažovala kvůli tomu, že čeština pracuje v metaforách o stádovosti lidí, potažmo zvířat, spíše s obrazem ovce. A koneckonců také odkazuje na klasické dílo španělské literatury *Fuenteovejuna* (Ovčí pramen), jež pojednává o tématu kolektivní viny, stádovosti lidí atd.

Hovězí národ: Po zvážení všech výše zmíněných možností jsem se rozhodla pro tuto variantu, a to zejména proto, že zachovává jak odkaz na Argentinu, tak na ona výše zmiňovaná jatka. Je úderný a jasný. Poněkud se však vytrácí slovní hříčka a odkaz na očkování.

Velkou roli u překladu knižních titulů hraje také nakladatel. Ten může z obchodních důvodů navrhnout poutavější, avšak méně doslovný překlad. V případě tohoto díla by bylo možné pracovat s takzvaným podtitulem nebo označením díla. Jinak řečeno se slovy, která se mohou objevit na obálce knihy spolu s názvem. Zde by bylo díky tomuto patitulu možné dovysvětlit ten význam, který bychom vynechali. Pokud by se nakladatel rozhodl zachovat spíše význam *hovězí*, bylo by na obálce podtrhnout naopak význam *očkování*. Například: *Hovězí národ – Projekt vakcína*.

Dále bych chtěla krátce okomentovat postup při překladu názvů jednotlivých kapitol knihy. Překlad některých z nich byl jednodušší a nevyžadoval větší úsilí. Překladačský postup popíši tedy pouze u těch, kde byl překlad obtížnější a tím pádem i zajímavější.

Inmunizar – Získat imunitu: Ačkoliv v českých slovnících najdeme slovo *imunizovat*, jež by na první pohled mohlo působit jako přesný ekvivalent španělského *inmunizar*, u českého čtenáře by nevyvolalo stejný efekt, protože není tak běžné a neimplikuje, jako tomu je ve španělštině, kromě získání odolnosti vůči chorobě, také získání odolnosti všeobecně. Bylo tudíž potřeba hledat variantu, která by obsahovala jak význam slova *očkovat*, tak i *obrnit se*. Při překladu jsem pracovala i s dalšími možnostmi, například: *Očkovat, Získat odolnost, Obrnit se, Proočkovanost*.

Las M – Souostroví M.: Zde bylo zapotřebí pracovat s presupozicemi čtenáře (viz kapitola 3.5 Kulturní prvky originálu). Lze očekávat, že španělsky mluvící čtenář (hlavně Argentinec) je obvykle více seznámen s problematikou války o Falklandy než český čtenář a narážku tím pádem pochopí snáze. Dále jsem zde musela řešit problém dvojího označení těchto ostrovů. Ve španělštině jsou to *Malvinas* (proto *Las M*), avšak v češtině mnohem častěji používáme Falklandy. Malvíny ale také existují. Po konzultaci s panem profesorem Opatrným, jsem se nakonec rozhodla českému čtenáři pomoci vnitřní vysvětlivkou *souostroví*. Podrobněji je tato problematika rozebrána v kapitole 3.5 Kulturní prvky originálu.

Afirmativas – Finalistky: Myslím, že zde je podstatné, že je název v ženském rodě množného čísla, protože je toto slovo později v této kapitole použito ve spojitosti s ženami.. Autorka zde odkazuje na vybrané, očkované ženy, ale zároveň může výraz znamenat i *souhlas, přikývnutí* (například s Projektem, s danou situací). V mém řešení se bohužel dvojí narážka ztratí.

Proyecto vacuna – Projekt vakcína: Překlad této kapitoly nepředstavoval žádné větší potíže. Čeština totiž v tomto případě disponuje vcelku vhodným ekvivalentem.

Cápsulas de carne – Masové kapsle: Překlad této kapitoly nepředstavoval žádné větší potíže. Čeština totiž v tomto případě disponuje vcelku vhodným ekvivalentem.

Seducir o reducir – Zmámit nebo zmařit: Překlad tohoto názvu kapitoly byl vcelku komplikovaný, protože se opět jedná o hru se slovy. Zde šlo o podobnost slov *seducir* a *reducir*. Doslovný překlad těchto slov by mohl znít *svést* a *zredukovat*. Název této kapitoly navíc nebylo možné zcela nahradit, protože je tato slovní hříčka použita i přímo v textu (VT 20, CT 24). Pro zachování smyslu bylo potřeba, aby slova zněla podobně. Zároveň jsou však důležité i jejich významy. Hledala jsem tedy synonyma pro slova *svést* a *zredukovat*, která by zněla podobně. Nakonec jsem se rozhodla pro *zmámit* a *zmařit*. Během procesu tvorby překladu jsem pracovala s více možnostmi: *vyhonit nebo vyhodit, svést nebo svázat, užít nebo využít*.

El otro Cifuentes – Další Cifuentes: Překlad této kapitoly nepředstavoval žádné větší potíže. Čeština totiž v tomto případě disponuje vcelku vhodným ekvivalentem.

Hembras por la patria – Ženské za vlast: Zde byl problematický zejména překlad slova *hembras*, jež by v doslovném překladu mohlo znít *samičky*. Protože mi však nepřišel takový výraz pro češtinu přirozený, rozhodla jsem se pro slovo *ženské*, a to proto, abych alespoň částečně zachovala pejorativní význam.

3.2 Autor

Christiane Nord říká, že při hledání informací o autorovi by se překladatel měl zaměřit především na zasazení autora do výchozí kultury – na životopisné údaje, obvyklá témata a autorský styl (Nord, 2005), a právě na to se v této kapitole zaměříme.

Ještě před samotným rozbořem bych však chtěla poznamenat, že pro můj překlad byl velice významný a přínosný fakt, že jsem se s Fernandou García Lao měla příležitost několikrát osobně setkat. V průběhu tvorby překladu jsem s ní konzultovala svá překladatelská řešení a získávala od ní informace ohledně jejích záměrů v určitých pasážích knihy, které mi nebyly jasné. Tato skutečnost mi velice pomohla při interpretaci díla. Autorka dokonce v některých případech vyjádřila svá přání ohledně překladu (například si přála přeložit vlastní jména postav). Pokud to bylo možné, snažila jsem se jí vyhovět. Nesmíme však zapomenout, že autorem překladu je překladatel, a právě ten by měl být „expert“ na cílový jazyk a ručit za kvalitu cílového textu. Není tudíž možné se vždy zcela podříditi přání autora originálu.

Na tomto místě bych chtěla krátce shrnout život a dílo autorky. Fernanda García Lao se narodila 6. října 1966 v argentinském městě Mendoza jako dcera levicově zaměřených novinářů, kteří byli v roce 1976, kvůli politickému převratu, nuceni odejít do exilu. Celá rodina se přesunula do Madridu, kde García Lao pokračovala ve studiu. Nejprve základní a střední škola, poté i vysokoškolské vzdělání. Zaměřila se zejména na klasický tanec, žurnalistiku, herectví a hru na klavír. V roce 1993 se vrací do Buenos Aires a pokračuje v rozvoji. Studuje herectví pod vedením Normana Briskiho (jeden z nejvýznamnějších argentinských herců své doby) a dramaturgii u Mauricia Kartuna (argentinský dramaturg a divadelní režisér). Dvojí občanství jí však zůstalo. Je tedy jak Argentinka, tak Španělka, což z ní činí další postavu argentinské literatury, která žije „daleko“. Faktor, jenž bezesporu ovlivnil její tvorbu.

V rozhovorech zmiňuje, že psát začala, když byla těhotná se svou první dcerou. V těhotenství prý cítila odcizení, z toho, že v sobě nosí dalšího člověka. Popisuje, že byla často velmi zasněná, a tak se rozhodla své pocity přenést na papír. Nějaký čas žila García Lao právě i kvůli svým dcerám v Praze. V současnosti (2023) žije v Barceloně, kde pořádá literární semináře a píše další knihy.

V červnu 2022 byla spisovatelka hostem knižního festivalu Svět knihy v Praze, kde s ní proběhla beseda moderovaná hispanistkou Anežkou Charvátovou. V rozhovoru probíraly literární zaměření Fernandy García Lao na smyslové prožívání, zejména na pachy. Autorka zmiňuje, že vizuálně a sluchově zaměřená literatura je vcelku běžná, ona však chtěla probádat možnosti dalších smyslů. Což je ostatně zřejmé i v překládané knize, kde se téma pachů a vůní objevuje často. Např. *Cítím zároveň její dech i podpaží*. (CT 38)

Dalším tématem García Lao je ženský úhel pohledu, ženská práva. A ačkoliv je hlavním hrdinou *Nación vacuna* muž, feministická tematika je nesporná. Jinde, jako například v knize *Sulfuro*, pak hlavní hrdinka hlas nemá. Kniha je vyprávěna ve druhé osobě, protože tato žena vlastně nemá dovoleno mluvit sama o sobě a je ovládána jinými (Auer, 2022).

Jak již bylo zmíněno výše, velkou inspirací jsou pro Fernandu García Lao její sny. V řadě rozhovorů zmiňuje, že jí nepřijde zajímavé prosté zapisování minulosti či popisování sama sebe a svého života. A takto náročná je i na své čtenář. Vyžaduje od nich bdělost. Chce, aby byli nuceni nad jejími díly přemýšlet. Argentinská autorka vychází zejména z evropských autorů, surrealismu a sama sebe zařazuje mezi takzvané „*las raras*“, neboli „divné“ současné autorky – ženy z Latinské Ameriky, jež ve své tvorbě hledají neotřelé formy vyjádření. Říká, že zápletku svých knih předem nevymýšlí a často píše stylem automatického psaní. Její literatura je násilná, tělesná, smyslná, ale i smyslová, feministická a kafkovská.

Fernanda García Lao napsala celkem devět románů, tři knihy povídek, tři sbírky poezie a čtyři dramata. Její dílo bylo přeloženo do portugalštiny, angličtiny, švédštiny, řečtiny, ale doposud nebyl žádný její text publikován v češtině.

3.3 Textový typ

Kategorie textového typu je velice úzce spjata s mírou zachování žánrových prvků originálu (kapitola 4.1). A to především na syntaktické a stylistické rovině (kapitoly 4.1.3 a 4.1.4). V této kapitole tudíž pouze všeobecně popíšeme hlavní rysy rozebírané knihy a konkrétním problémům se budeme věnovat až ve výše zmíněných kapitolách.

Jak avizuje samotný literární žánr (román), rozebíraný text patří k uměleckému textovému typu. Jde o román alternativní historie. Tento typ literatury se však nevyznačuje žádnými pevnými formálními prvky, které by musel splňovat, abychom ho do tohoto žánru mohli zařadit (jako tomu bývá například u romancí, sonetů atd.).

Pojďme si nyní ve stručnosti shrnout, v čem žánr alternativní historie spočívá. Jde o nově se rozvíjející subžánr alternativní historie stojící na rozhraní historické literatury a fantastiky. Vychází z premisy „co by se stalo, kdyby“ a pokouší se o popis alternativních dějin, pokud by se nějaká významná událost nestala nebo by se vyvíjela jinak (např. Hitler by neprohrál válku) (Hloušková, 2017). A právě proto je zde velmi důležité téma presupozic (které blíže rozebírám v kapitole 3.5 Kulturní prvky originálu).

Po formální stránce jde o prózu, román alternativní historie o 141 stranách rozdělených do osmnácti kapitol (v rámci této diplomové práce bylo přeloženo a okomentováno osm z nich) a je určen dospělým čtenářům. Všechny kapitoly jsou pojmenovány (strategiím zvoleným při překladu názvů jednotlivých kapitol se věnuji v kapitole 3.1 Název díla) a jsou přibližně stejně dlouhé. V tomto ohledu tak kniha nijak nevybočuje z konvencí běžné beletrie.

3.4 Téma

Pro lepší pochopení hlavních i vedlejších témat knihy je zásadní znát její děj. Před samotným rozbořením témat tohoto textu stručně shrnu děj knihy *Nación vacuna*.

Hlavní hrdina, úředník Hyacint Cifuentes (v originále Jacinto Cifuentes, viz kapitola 4.2.2 Vlastní jména postav), je pověřen výběrem skupiny žen do Projektu vakcína. A čtenář se postupně dozvídá, proč tento Projekt vznikl. Zjistíme, že se nejmenovaní narušitelé sice stáhli ze Souostroví M., avšak zanechali za sebou vody otrávené benzínem. Již během oslav zdárného vítězství zemřelo na neznámou chorobu mnoho lidí. V Rawsonu, kde se odehrává velká část příběhu, se ujala moc Junta. Nastalá situace se řeší absurdními výslechy, protokoly a záhadnými zmizeními žen, jež pro tento podnik nejsou vhodné. Kromě Hyacintova pracovního života se seznamujeme i s jeho rodinou. S pošetilým a (z povolání) krvežíznivým otcem. Nepřítomnou matkou, která se vrací jako psychologka ve službách politické manipulace. Bratrem, který stoupá po společenském žebříčku. A poté i s Monou, ženou, po níž touží hlavní hrdina i jeho bratr. V druhé polovině knihy se hrstka vybraných žen a zaměstnanců Projektu vydává na Souostroví M. Nikdy se tam ale (vlivem osudu, či kvůli mocenské manipulaci) nedostanou. Ztroskotají, ještě než vyjedou na moře.

Jak vyplývá již z popisu děje, kniha *Nación vacuna* se věnuje hned několika velice zajímavým tématům. Avšak nejprve bych chtěla podotknout, že kategorie tématu knihy je do jisté míry subjektivní a různí čtenáři mohou v jedné knize spatřovat různá poselství. Pokusím se nyní na příkladech popsat některá témata, která se v textu objevují, výčet však nebude (ani nemůže být) úplný.

Před samotným rozbořením bych chtěla ještě zdůraznit, že z překladatelského hlediska je pochopení ideologických záměrů autora velice důležité. Překladatel musí nejprve pochopit, jaká témata jsou v knize reflektována, aby byl schopen je adekvátně předat cílovému čtenáři. Avšak tato konkrétní kniha je značně mnohovýznamová a téměř nic zde není vyjádřeno přímo. Autorka často používá metafory, slovní hříčky, symboly a náznaky (viz kapitoly 4.1.2 Lexikální prvky a 4.1.4 Stylistické prvky). To se samozřejmě do jisté míry odráží i na překladatelské interpretaci. Přestože bylo mým záměrem předat čtenáři co nejúplnější ekvivalent výchozího textu v cílovém jazyce, určitá míra subjektivity je nevyhnutelná.

S jakými tématy se tedy Fernanda Gacia Lao vypořádává? O jejích obvyklých námětech jsme se již v krátkosti zmínili v kapitole 3.2 Autor. V této knize jsou to především násilí, feminismus, smyslové vnímání, válka o Falklandské ostrovy atd. Pojdme si nyní některá z témat knihy v krátkosti představit:

Feminismus: V řadě knih argentinské spisovatelky jsou hlavní hrdinky ženy. V případě překládaného textu tomu sice tak není, ale problematika postavení žen ve společnosti, jejich práva (ale také bezpráví, která jsou na nich páchána) bezesporu představují jedno ze stěžejních poselství této knihy. Pasáží, z nichž je toto téma patrné se v textu objevuje celá řada. Vyberme pro ilustraci například tuto: *Zavírám oči, sundávám si brýle plné těch paží; fragmenty žen. Přicházejí po částech. Nikdy se mi nepodaří vidět celé tělo. Bud' hýždě, nebo paže. Nepatrné náznaky těla. Nikdy úplná nahota, nikdy úplné odevzdání. Zbyde mi jen ten bodavý obraz, odlesk jehly. Modřina na kůži je jako stopa v bahně* (CT 8).

Domnívám se, že se tato tematika objevuje i ve spojitosti s často se opakujícími obrazy spjatými s masem. Hlavní hrdina hned na několika místech zmiňuje, že je vegetarián, což je zdrojem velkého napětí mezi ním a jeho otcem, který je povoláním řezník. *Táta přijde dřív, nese balíček masa. Jako vždy odmítá uznat, že jsem vegetarián. Dar nepřijmu* (CT 23).

Dále nelze nezmínit obrazy sexuálního charakteru, v nichž jsou ženy silně objektifikovány. Dalo by se říct, že jsou tyto scény vylíčeny leckdy až naturalisticky. *Pohládl jsem ji po vlasech. Ještě teď mi na prstech ulpívá její vůně, cítím ji za nehty. Třebaže neznám její jméno. Vjíždím prsty do ochlupení, otírám se o ni. Ejakuluju na Třináctku. Vracím se do svého pokoje. Přemýšlím o mrtvých.* (CT 32)

Válka o Falklandské ostrovy: Tato tematika bude podrobněji rozebrána v kapitole 3.5 Kulturní prvky originálu. Zde pouze zmíním, že již ze samotného žánrového zařazení knihy (román alternativní historie) vyplývá, jak důležitá je tato historická událost pro pochopení knihy.

Kritika systému: Dalším zásadním tématem je kritika systému, absurdita byrokracie: *Fotí se s najatými dětmi, natáčí propagandistické reklamy se špatně zahráným blahobytem. Ale kromě svých nikoho nepřesvědčí.* (CT 20).

3.5 Kulturní prvky originálu

Jedním z hlavních záměrů překladu je to, aby na příjemce působil pokud možno co nejpřirozeněji, v ideálním případě aby působil dojmem, že se jedná o originál a nikoli o přeložený text. Vztah překladu k původní literatuře je ovšem dvojnásobný. Na jedné straně se překlad stává součástí literatury psané česky a má obdobnou kulturní funkci jako původní dílo, na straně druhé má přidanou poznávací hodnotu – informuje o cizí kultuře. V těchto případech je žádoucí, aby čtenář věděl, že čte překlad a překladovost se může stát estetickou hodnotou (Levý, 2012). V našem textu se překladovost týká pouze reálií, v ostatních případech by byla na škodu, a to zejména kvůli příjemci a žánru.

Zabýváme-li se překladem reálií, je obzvláště důležité, ne-li klíčové, správně vyhodnotit čtenářovu informovanost, tzv. presupozice. Christiane Nord charakterizuje presupozice jako faktory komunikační situace, u nichž se vychází z předpokladu, že jsou s nimi všichni účastníci komunikace obeznámeni natolik, že není nezbytné zmiňovat je explicitně (Nord, 2005). Pokud překladatel nesprávně vyhodnotí příjemcovu informovanost, může snadno dojít k situaci, kdy čtenářova neznalost dané reálie povede k vytvoření zkresleného obrazu. V nejhorším případě čtenář dané pasáži překladu neporozumí vůbec.

Jak se tyto presupozice a kulturní prvky originálu odráží na volbě strategií v překladu knihy *Nación vacuna*? Pro volbu překladatelské metody (potažmo pro celkové pochopení knihy) je stěžejní, že dějištěm příběhu je Rawson, místo neblaze proslulé skutečnou věznicí a masakrem politických vězňů na začátku 70. let. Jak volba dějiště, tak odkazy na válku na souostroví M. připoutávají tento hrozivý obraz alternativní minulosti k realitě argentinských dějin druhé poloviny 20. století za vlády vojenských junt.

Domnívám se, že bez těchto znalostí, je téměř bezpředmětné knihu číst. Zároveň však tato tematika většinou českému čtenáři není příliš známá. V případě této knihy bych tudíž navrhovala při případném vydání přidat předmluvu, ve které by byl český čtenář seznámen s historickým kontextem.

Konkrétním případům, kdy bylo potřeba výše zmíněné vědomosti uplatnit a rozhodnout jaké překladatelské strategie využít, se budeme věnovat v kapitole 4.2.1 Kulturní adaptace či exotizace.

3.6 Konvenční prvky a idiolekt autora

Rosario García Lopéz (2004) uvádí, že při překladu literárních textů představuje největší obtíž idiolekt autora. V knize *Nación vacuna* lze za konvenční považovat ty prvky, jež běžně najdeme ve španělsky psané literatuře tohoto typu. Tedy v románech alternativní historie. Ostatní elementy jako metafory, symboly a rytmus odrážejí autorčin osobitý styl a její uměleckou intenci. Při překladu bylo pak mým záměrem konvenční prvky podřídít českým normám a idiolekt autorky v češtině pokud možno co nejvíce zachovat. Avšak v řadě případů bylo obtížné určit, zda se jedná o konvenční prvek, či idiolekt autorky. Zde je několik případů, u kterých jsem při procesu tvorby překladu, řešila, o který případ se jedná.

Problematická byla věta: *La ambigüedad es una cama caliente* (VT 9). Pokud by *cama caliente* bylo běžně používané označení například pro *pohodlné*, museli bychom v češtině najít odpovídající metaforický výraz. Žádný ustálený přenesený výraz tohoto sousloví jsem však nenašla, takže jsem usoudila, že se jedná o autorčin záměr a obraz jsem přeložila víceméně doslovně: *Nejednoznačnost je vyhřátá postel* (CT 14).

Opačný případ nastal u věty: *Si te ibas a Colombia tardabas menos, me ladra Teodolina* (VT 36). Zde jsem naopak identifikovala ustálenou vazbu. Když někomu něco trvá hodně dlouho, je to jako by pro to šel až do Kolumbie. V českém prostředí se tento idiom nepoužívá, avšak lze ho nahradit ekvivalentním idiomem: *Tebe si tak poslat pro smrt, vyštěkne na mě Teodolína* (CT 39).

Další místo, které jsem identifikovala jako konvenční ve španělském jazykovém systému byla následující věta: *El silencio en la cena era más intenso que los pedazos de carne asada que servía papá* (VT 29). Zde jsem *intenso*, tedy *intenzivní ticho a maso* nahradila obrazem krájení. V češtině se totiž dá krájet jak maso, tak ticho: *Ticho u večeře se dalo krájet lépe, než plátky hovězího, které táta servíroval* (CT 32).

Naopak u věty: *Corolas húmedas y su vaginita trompuda* (VT 36), jsem identifikovala autorčin osobitý styl a nehledala tudíž jiný, pro češtinu více konvenční, obraz: *Vlhké okvětní listky a její pyskatá kundička* (CT 39).

4. Analýza překladu

Proces překládání je zároveň procesem komunikačním. Anton Popovič ho definuje následovně: „Překladatelský proces je výslednou konfrontací systémů dvou expedientů, dvou textů a dvou recipientů.“ (Popovič, 1975) Jak z této definice vyplývá, překladatelský proces zahrnuje jak text výchozí (originál) a jeho autora i příjemce, tak text cílový a jeho autora (překladaatele) i s příjemcem překladu.

Jak již bylo řečeno v kapitole 3. Analýza originálu, translatoložka Rosario García Lopéz (z jejíhož překladatelského modelu zde primárně vycházíme) výše zmíněné složky rozděluje. Pro účely této práce jsem se ale rozhodla je poněkud propojit. Částečně jsem se tudíž věnovala analýze překladu již v předchozí části této práce, a stejně tak i tato část bude do jisté míry spjata s analýzou originálu.

Překladatelovým úkolem je předat původní sdělení za použití nového jazykového kódu. Aby mohl tento úkol splnit, musí text originálu nejprve správně pochopit (této části jsme se věnovali především v první polovině komentáře), poté interpretovat a přestylizovat. Celkové pojetí originálu vzniká právě ve fázi interpretace a zakládá se na překladatelově názoru na dílo s ohledem na příjemce překladu. V závislosti na překladatelské koncepci volí dále překladatel své metody.

Největší těžkostí překladatelské koncepce byla otázka zachování stylu díla. Na jedné straně je totiž styl úzce spjat s koloritem díla, a tím i s jeho funkcí (emotivní a konativní), kterou překlad nesmí pozbývat. Na druhé straně by ale přílišné ulpívání na stylu mohlo vést k překladu nefunkčnímu (více v kapitole 4.1.4 Stylistické prvky).

Co se zvolené metody týče, přikláněla jsem se k metodě věrného překladu, a to za účelem vyvolání obdobných pocitů ve čtenáři překladu a zprostředkování díla s co možná největší autentičností.

Dle Mary Snell Hornby jsou dnes všeobecně uznávané dva způsoby, jakými přistupovat ke komplexním sémiotickým jednotkám. Prvním postupem je takzvaný bottom-up, kdy přistupujeme k textu „zdola nahoru“. To v praxi znamená, že postupujeme od nejmenších jednotek (od úrovně lexikální či fonologické nebo morfologické) až k jednotkám vyšším. Tyto jednotky ovšem obvykle nalezneme maximálně na úrovni vět. Druhým postupem je top-down,

tedy „shora dolů“, při kterém se vychází od nejvyšší jednotky, čili textu samotného, jenž je považován za jednotku kontextualizovanou a sémantickou, a postupuje se k jednotkám nižším (Snell-Hornby, 1988, s. 31). Druhý zmíněný přístup sice není jednoduché aplikovat, nicméně přináší nespornou výhodu – je možné díky němu analyzovat jednotlivé aspekty významu textu a tím přispět ke komplexnějšímu pochopení celého textu. Ve své práci jsem se proto rozhodla právě pro tento přístup.

A jak se všechny dosud probírané skutečnosti promítnou do překladu? V první řadě je důležité, aby si jich překladatel byl vědom. Toho dosáhne překladatelskou analýzou. Analýza původního textu, představená v předchozích kapitolách, je spolu s povědomím o normách, modelech a postupech základním předpokladem kvalitně odvedené překladatelské práce. „Kvalitním“ či „dobrým“ překladem přitom v souladu s Newmarkem (1991) rozumíme překlad co nejpřesnější, nejúspornější a s co nejvyšší mírou ekvivalence na estetické i kognitivní rovině, tj. nejen na rovině slov samotných, ale i na rovině celkového tónu díla, jeho atmosféry, zamýšlené funkce a účinku na recipienta.

V této části se budeme zabývat především druhou polovinou výše zmíněného procesu (překladatelský proces A. Popoviče). V následujících kapitolách se pokusím, v souladu s výše zmíněným, objasnit, jaké překladatelské postupy a strategie jsem uplatnila a proč. Zaměříme se na míru zachování žánrových konvencí (kapitola 4.1), v rámci které zmíníme překladatelské strategie zvolené pro překlad prozodických prvků (kapitola 4.1.1), lexikálních prvků (kapitola 4.1.2), syntaktických prvků (kapitola 4.1.3) a stylistických prvků (kapitola 4.1.4). Na závěr se zastavíme u míry přijatelnosti překladu (kapitola 4.2), u které okomentujeme případy, kdy v překladu došlo ke kulturní adaptaci, či exotizaci (kapitola 4.2.1) a také problematiku překladu vlastních jmen postav (kapitola 4.2.2).

4.1 Míra zachování žánrových konvencí

Jak již bylo popsáno v kapitole 3.3 Textový typ, překládaná kniha spadá do žánru románu alternativní historie. Mohli bychom ho však zařadit i mezi takzvané dystopické romány, tedy romány, jejichž děj se odehrává ve společnosti, která má mnoho negativ a vyvíjí se špatným směrem. Svou kompozicí nijak nevybočuje z žánrových konvencí. Je rozdělena do osmnácti kapitol, které se dále dělí do odstavců. V knize převažuje slohový postup vyprávěcí (pouze na straně 25 CT, se setkáme s dopisem, který obdržel hlavní hrdina). Vyprávěč v první osobě sděluje děj v určité časové posloupnosti, již někdy naruší vzpomínáním na mládí. Toto narušení je však pro čtenáře vždy snadno rozpoznatelné. Text plní funkci emotivní (snaží se ve čtenáři vzbudit nějaký afekt), poetickou (je zaměřený „na sdělení jako takové“) a částečně i konativní (chce čtenáře varovat, nějakým způsobem ho ovlivnit).

To, co ovšem není v této knize konvenční jsou jazykové prostředky (což je ostatně spjato i s výše zmíněnou funkcí poetickou). Autorka používá velmi neobvyklé metafory, slovní spojení, ale i syntaktické prvky. V následujících kapitolách čtenáře podrobněji seznámím s těmito jazykovými prostředky a na ukázkách popíši, jak jsem se vypořádala s problémy, které vznikly při jejich převodu do jiného jazykového systému.

4.1.1 Prozodické prvky

Prozodie v lingvistice popisuje zvukové vlastnosti jazyka, které se uplatňují na úrovni vyšší než jednotlivý foném (hláska, segment). Souhrnně se hovoří o tzv. suprasegmentálních jevech, kterými jsou přízvuk, tón, intonace, frázování, rytmus aj. Z tohoto popisu je patrné, že se kategorie prozodických prvků uplatňuje především u analýzy (překladu) poezie. Ale i u překladu prózy je velmi důležité rozpoznat, jaké prozodické prvky autor originálu používá a pak zejména za jakým účelem.

V knize *Nación vacuna* je významný hlavně rytmus. Text je velmi rozkouskovaný, úsečný, čímž autorka ve čtenáři navozuje pocit všudypřítomné naléhavosti, násilí a úzkosti. Používá věty jednoduché, někdy i jmenná pojmenování, díky nimž je text dynamický, ale i strohý. Bylo proto zásadní jejich podobu, bylo-li to možné, věrně zachovávat i v překladu.

Rozdílný rytmus je možné částečně pozorovat, pokud porovnáme místa, kde promlouvá vypravěč (rytmus je zde pozvolnější):

- *Zdalo se mi o M. Že jsem vystřelil z pušky a byl v ní vadný náboj. Vylétl ke mně a provrtal se mi okem. Zanechal tam slepou díru. Viděl jsem jen fialovou, která překryla svět. Táta krev, máma krev, Rawson obarvený. Neumím zabít ani ve snech.* (CT 15)
- *Soñé con las M. Que disparaba un fusil y la bala estaba mal. Venía hacia mí perforando el ojo. Me dejaba el hueco sin mirada. Sólo veía el color púrpura que nublaba el mundo. Papá sangre, mamá sangre, Rawson teñida. Ni en sueños sé matar.* (VT 10)

S místy, kde mezi sebou hovoří jednotlivé postavy (rytmus je údernější, rozkouskovanější):

- *Paní Čtyřko, začnu s vámi. Dnes je čtvrtek. Vstaňte, prosím. Vrhne na mě znechucený pohled. Rozuměla, slyší. Ale ani se nehne. Čtyřko, vstaňte. Říká, že nemůže. Nemůžete nebo nechcete? Prý je ochrnutá. A co tady děláte. Nevím.* (CT 18)
- *Señora Cuatro, comienzo por usted. Hoy es jueves. Póngase de pie, por favor. Me mira con asco. Ha entendido, escucha. Pero no se mueve.*

Señora Cuatro, póngase de pie. Dice que no puede. ¿No puede o no quiere? Soy paralítica, dice. Y qué hace acá. No sé. (VT 14)

Na závěr této kapitoly mi dovolu ještě krátkou zmínku o zvukomalebných slovech (zvukomalebná slova, tj. slova foneticky napodobující přirozené zvuky), která se v textu vyskytují.

- *Papapapapá. (CT 11) – Papapapapá. (VT 6) –* Tento zvuk měl napodobit výstřely. V češtině, toto onomatopoické slovo fungovalo v původním znění a nebyl proto důvod jej měnit.
- *Ťuk ťakťak tikťuktik ťukťuk ťak. (CT 16) – Tic tactac tuctictuc tictic tac. (VT 11) –* Zde šlo o zvuk, který vydává kapka, když dopadá do konve plné vody. Bylo podstatné zachovat nepravidelnost tohoto zvuku (hlavní hrdina si na ni stěžuje) a zároveň vystihnout tento zvuk v češtině.
- *Stanley, Stanley, tyjedenzkurvysyne. (CT 11) – Stanley, Stanley, laputaqueteparió. (VT 6)*

4.1.2 Lexikální prvky

Před zahájením překladu je velice důležité si ujasnit stylovou a lexikální polohu originálu. Překladatel musí vždy řešení lexikálních problémů přizpůsobit stylu autora. Nesmí volit příznaková slova tam, kde autor použil slova neutrální a naopak. Nicméně, jak vysvětluje Knittlová (2000): „Vzhledem k tomu, že angličtina a čeština jsou jazyky nejen typologicky, ale i kulturně, společensky a geograficky odlišné [...], je přímých, úplných ekvivalentů poměrně málo a převládají protějšky částečné“. A totéž platí i pro jazykovou kombinaci španělština – čeština.

Při překladu knihy *Nación vacuna* jsem se setkala s řadou problémů na lexikální úrovni i já. Nešlo pouze o vlastní jména konkrétních míst, u kterých je potřeba zjistit, zda v cílovém jazyce existuje překlad, případně zda je překlad pro čtenáře podstatný (této problematice se věnuji v kapitole 3.5 Kulturní prvky originálu a 4.2.1 Kulturní adaptace či exotizace), ale hlavně šlo o slovní hříčky a metafory, které autorka používá velmi často (některé jsme rozebrali již v kapitole 3.1 Název díla).

Problematické pojmy, se kterými jsem se v textu setkala, jsem se rozhodla rozdělit do několika kategorií: zdrobněliny, slovní hříčky a vícevýznamová slova, záměrné gramatické chyby, tropy, výrazy latinsko-americké španělštiny a novotvary. Každou z výše zmíněných kategorií krátce popíšu, uvedu několik příkladů a zastavím se u těch, které považuji za zajímavé. Mým cílem nebylo vytvořit vyčerpávající seznam, nýbrž poskytnout čtenáři názorné příklady.

Zdrobněliny:

Španělština používá všeobecně více zdrobnělin a při převodu do češtiny se doporučuje některá z nich vynechávat. V rozebírané knize se však mnoho zdrobnělin nevyskytuje. Ta, která v textu zazní mají většinou ironizující tón a bylo tudíž potřeba je zachovat i v češtině:

- *manažerská školenička* (CT 7) – *cursitos de administración* (VT 2)
- *slečinka z právního* (CT 25) – *abogadita* (VT 22)
- *Jeho pravé prso má svatozář.* (CT 37) – *Su tetilla derecha coincide con la aureola.* (VT 34) – Tento příklad lze zmínit hned v několika kategoriích. Slovo *tetilla* totiž není pouze zdrobnělinou, ale nese také význam kulturní.

Tetilla je totiž typ sýru, který bývá vytvarován do tvaru prsa. Zároveň se zde uplatňuje také metafora. Skvrna, jež je popsána dříve v textu, je připodobněna ke svatozáři.

Slovní hříčky a vícevýznamová slova:

Slovní hříčka je záměrné užití slov způsobem, který pozměňuje jejich obvyklý význam. V překladu ovšem leckdy nelze slovní hříčku přeložit doslova, jelikož slova mají v různých jazykových systémech málokdy totožné významové ekvivalenty. Je tudíž potřeba nejprve slovní hříčku pochopit (případně objevit vícevýznamové slovo) a poté najít co nejpřesnější ekvivalent v cílovém jazyce:

- *Sval není totéž, co vlas.* (CT 9) – *Psoas no es lo mismo que Sopas.* (VT 4)
- *Vyhledám Matka a slova související: karimatka, matice, metropole.* (CT 14) – *Busco Madre y sus derivados: comadreja, matriz, metrópolis.* (VT 9) – V tomto příkladě bylo potřeba najít v češtině ekvivalentní slovníkové výrazy, které by v sobě obsahovaly slovo *matka*. Bohužel se mi nepodařilo objevit žádné české slovo, které by bylo významově podobné slovu *comadreja* (lasice kolčava) a zároveň obsahovalo slovo *matka*, a tak jsem jej nahradila slovem *karimatka*, jež (stejně jako ve španělském textu) obsahuje slovo *matka*, avšak má jiný slovotvorný základ.
- *Cítím z ní špatně umytou soulož.* (CT 23) – *Huele a sexo mal bañado.* (VT 20) – Nejsem si jistá, zda to bylo intencí autorky, nicméně u překladu slova *sexo* do češtiny narážíme na problém. Musíme se totiž rozhodnout, zda ho přeložíme jako *soulož*, či jako *pohlaví*.
- *Nerušit.* (CT 26) – *Ocupado.* (VT 23)

Záměrné gramatické chyby:

Ve VT najdeme dva příklady, kdy autorka záměrně použila gramatické chyby. Tyto chyby byly v textu označené kurzívou, takže nebylo obtížné je objevit. Komplikovanější ovšem bylo nalézt odpovídající ekvivalenty gramatických chyb v češtině. Ne vždy totiž lze typ gramatické chyby ve výchozím jazyce nahradit stejným typem chyby v cílovém jazyce:

- *Trpí nezapavostí. Vyhíbabá se koupeli.* (CT 9) – *Padese de insomnio. Hevita el baño.* (VT 4)

- *Nepředbihaj, vykřikla jedna nemytá bláznivka. (CT 15) – No se cole, dijo una maniática mal duchada. (VT 10)*

Tropy:

Knihy Fernandy Garcíe Lao je plná přenesených významů. Nalezneme zde jak metafory, tak metonymie, ale také neobvyklá přirovnání, ironii, alegorie, personifikaci a další. Do níže uvedeného výčtu jsem vybrala pouze několik z nich:

- *Třináctka civí do zdi, ale vidím, jak se jí povodí očí plní slzami. Ve slané záplavě jí kanou po tvářích. (CT 24) – Trece mira hacia la pared, pero veo sus lágrimas colmando las cuencas. Se precipitan por las mejillas en un desborde salino. (VT 22)*
- *Zde je mé mléko, necudný škraloup, ze kterého Pirez neochutnal ani kapku. (CT 31) – He aquí mi leche, cuajo impuro del que Pirez no probó una gota. (VT 28)*
- *Smrt Evangelína přinášela po zemi až do mého pokoje. (CT 32) – Evangelina traía la muerte por el suelo, justo hasta mi dormitorio. (VT 29)*
- *Vracíme se a pocit, že jsme udělali chybu, olizuje skla. (CT 38) – Regresamos con la sensación del error lamiendo el vidrio. (VT 35)*
- *Po chvíli ty vrčící levhartice na špinavém koberci cvakající zubama, jako by se chtěli prokousat až do pekla, začne povzbuzovat skupina čumilů. (CT 39) – Enseguida, un grupo de curiosos arenga a las panteras, que gruñen desde la alfombra sucia y se tiran tarascones como quien muerde un abismo. (VT 37)*
- *Aurora a ostatní dámy jako sexuální hračky na řetízku, až po uši plné spermatu. (CT 40) – Lucero y el resto de las señoras como juguetes genitales en cadena, caladas de semen hasta las orejas. (VT 37)*

Výrazy latinsko-americké španělštiny:

- *buranka (CT 36) – paleta (VT 33)*
- *betonové lavičky (CT 20) – bancos de material (VT 17)*

- *Tvoje máma je také na nemocenské, ischias. (CT 39) – Tu mamá también está con parte de enferma, la ciática. (VT 36)*

Novotvary:

Dále se v knize setkáme také s několika novotvory. Při jejich překladu jsem se řídila nepsaným pravidlem, že pokud se v originále objeví nový, neotřelý obrat, je potřeba jej nově a neotřele převést do cílovéh jazyka. To se týká například:

- *nymfičky* (CT 26) – *ninfátulas* (VT 23)
- *umělá neinteligence* (CT 14) – *desinteligencia artificial* (VT 9)
- *nepasivita* (CT 20) – *impasividad* (VT 17)

Knihá *Nación vacuna* je plná vícevýznamových slov a slovních spojení a při překladu bylo potřeba tyto úseky identifikovat a poté najít vhodný ekvivalent. Některé z těchto lexikálních prvků jsem se pokusila okomentovat v této kapitole. Zásadní bylo nicméně také pochopit celkovou náladu knihy a poté rozpoznat, kdy, a jakými (mimo jiné lexikálními) prostředky je vyjádřena například ironie, smutek atd. Celková nálada knihy je surová, ironická, místy pochmurná. Bylo tudíž potřeba se vyhnout poetizaci a uhlazování jazyka tam, kde byla autorka záměrně přímá, zachovat ironii tam, kde byla vyjádřena v originále atd. Doufám tedy, že jsem díky této analýze použila v překladu výrazy, které spadají do odpovídajícího sémantického pole.

4.1.3 Syntaktické prvky

Po syntaktické stránce je výchozí text velice specifický a rozmanitý. Jeho vysoce příznakovým prvkem je krátká, pádná, takřka holá věta, zbavená jakékoli „ozdobnosti“. Souvětí jsou nečetná. Častěji se vyskytují holé výčty. Časté jsou jmenné věty – *Lomo, cuadril, carnaza. Una multitud cortada y desplegada con prolijidad* (VT 2). Věty jsou většinou oznamovací, často v pořadí podmět-příisudek, maximálně zhutněné. Pořadí slov ani větná stavba nejsou expresivní, nevyskytuje se inverze. Jedním ze znaků textu je tak jakási nezúčastněná objektivita.

Autorka dosahuje silného účinku často brutálně expresivními, stručnými obrazy. Mnohdy je vytváří nezvyklým spojením nesourodých pojmenování. Nejednou se v nich sráží významově konkrétní sloveso s abstraktním jménem – *Nos exigen que ofendamos al tiempo* (VT 3), což snáze unese španělština, podstatně hůře však čeština.

Dalším výrazným znakem autorčina rukopisu je osobitá větná stavba. Ačkoli platí, co bylo řečeno výše, patrné je na jazyku násilí jak v rovině pojmenování (tuto rovinu jsme popisovali v kapitole 4.1.2 Lexikální prvky), tak ve stavbě některých vět. Domnívám se, že spoluvyjadřuje obecné násilí, které je tématem knihy. Překlad musí tento znak zachovat a vyjádřit.

Musíme zde rovněž poukázat na nezvyklé zacházení s interpunkčními znaménky, které také reflektují autorčin osobitý styl. Autorka záměrně nepoužívá uvozovky, a tak leckdy není úplně jasné, kdo komu co říká. Tento fakt ovšem nahrazuje vcelku častým užitím slova *decir – říct*. Opakování tohoto slova ve španělštině není tak rušivé jako v češtině a zároveň není v textu použito funkčně. V některých případech jsem se tedy rozhodla toto uvození přímé řeči zachovat, jinde jsem ho nahradila jiným výrazem, a nebo ho převedla na nepřímou řeč částicí *prý*.

- *Paní Čtyřko, začnu s vámi. Dnes je čtvrtek. Vstaňte, prosím. Vrhne na mě znechucený pohled. Rozuměla, slyší. Ale ani se nehne. Čtyřko, vstaňte. Říká, že nemůže. Nemůžete nebo nechcete? Prý je ochrnutá. A co tady děláte. Nevím. Kdo vás vyšetřoval? Taková boubelka, říká. A upozornila jste ji, že se nemůžete hýbat? Neodpovídá. Lhala jste Teodolíně? Ne, říká a zvedá ruku. Od pasu nahoru se hýbu. A jak jste se dostala na pokoj?*

Donesl mě tam nějaký pán. Je mi líto, ale nemůžete tu zůstat. Je to trvalé? Nevím, odpovídá. Už jste se chromá narodila? Ne. V tom případě na vašem držení těla zapracujeme. Pár dní ještě máme. Ale mám sto chutí ji vyhodit. Počkejte, naléhá. (CT 18)

- *Señora Cuatro, comienzo por usted. Hoy es jueves. Póngase de pie, por favor. Me mira con asco. Ha entendido, escucha. Pero no se mueve. Señora Cuatro, póngase de pie. Dice que no puede. ¿No puede o no quiere? Soy parálitica, dice. Y qué hace acá. No sé. Quién le hizo el Test. Una gordita, dice. ¿Y usted le advirtió que no se podía mover? No responde. ¿Le mintió a Teodolina? No, dice, y levanta un brazo. Me muevo de la cintura para arriba. ¿Y cómo entró a la habitación? Me trajo un señor. Discúlpeme, pero usted no puede estar acá. ¿Lo suyo es permanente? No sé, me dice. ¿Nació impedida? No. En ese caso, trabajaremos su postura. Tenemos unos días, aún. Pero siento ganas de eliminarla. Contengasé, me dice.* (VT 14)

Problematické pak bylo v překladu také velmi časté rozhodování, kdy při převodu slovesa v takzvaném *presente* (které může ve španělštině vyjadřovat přítomný čas, ale i blízkou budoucnost) použít v češtině přítomný čas a kdy budoucí. V tomto případě jsem se rozhodla pro použití přítomného času:

- *Vracím se k práci.* (CT 9)
- *Vuelvo a mis tareas.* (VT 4)

Přípustné by však bylo takové řešení: *Vrátím se k práci.*

Pro vyprávění je v češtině nejpřirozenější použití slovesa. Španělština však může fungovat mnohem méně slovesně a asociace lze na sebe „lepit“ do trsů, které v každém vyvolají jinou emoci, každý si představí jiný obraz. Tato rozdílnost jazykových systémů velmi ztěžovala tvorbu překladu, protože čeština vyžaduje návaznost, souvislost. Zároveň jsem se však snažila vyvarovat vycpávkových slov a zachovat rytmus textu. Pro ilustraci jsem vybrala jeden případ, kdy autorka kupí obrazy téměř bez použití sloves:

- *O es una nalga, o un brazo. Pequeños indicios de carne. Nunca la desnudez total, la entrega. Me quedo con esa imagen punzante, el brillo de la aguja.* (VT 3)

- *Bud' hýždě, nebo paže. Nepatrné náznaky těla. Nikdy úplná nahota, nikdy úplné odevzdání. Zbyde mi jen ten bodavý obraz, odlesk jehly. (CT 8)*

4.1.4 Stylistické prvky

Knihy *Nación vacuna* je protknuta metaforami, a to jak na úrovni slov a frází (viz kapitola 4.1.2 Lexikální prvky), tak i na úrovni celého textu. A i samotný název knihy je metaforou (viz kapitola 3.1 Název díla).

V textu se prolíná také několik slohových postupů – vyprávěcí, popisný, úvahový a informační. Ve vyprávění se střídají dvě časové roviny: současnost a minulost, vyjádřené odpovídajícími časy. Celý román lze dále rozdělit na tři pásma: pásmo dialogové, pásmo pozorování a pásmo vnitřního monologu. S těmito pásmy souvisí míra hovorovosti.

Tato tzv. mluvnost souvisí s morfologicko-syntaktickou a lexikální rovinou překladu. Mluvností rozumíme v souladu s Levým (2012) primárně snahu o eliminaci „nemluvných“ prostředků s ohledem na aktuální vývojové stádium českého jazyka. Lze předpokládat, že od doby vzniku románu (2020) se konvenční styl v češtině nezměnil a můžeme tudíž k překladu přistupovat z pohledu současné mluvené češtiny.

Román je psaný v první osobě singuláru, vypravěčem je hlavní postava. Od výše zmíněných pásem se odvíjí i míra nespisovnosti, hovorovosti a celkové mluvnosti překladu. Originál v podstatě odlišuje první dvě pásma, „dialogové“ a „pozorovací“. Cílem bylo napodobit autentickou mluvu v běžném životě postav, a to s ohledem na jejich sociální postavení a zároveň zachovat rytmus knihy.

Překlad tak odpovídá pojetí mluvnosti u Jiřího Levého (2012), ta se sice primárně týká jevištního jazyka, ovšem některé její aspekty lze vztáhnout i na dialogy v próze. Konkrétně jeho postulát, že každá postava i každý autor mají svůj styl řeči a že se tedy dialogický styl liší podle toho, které postavy spolu jednají (a potažmo v jaké situaci) a o jakého autora se jedná.

Celkově je pak v knize celkem málo popisů. Téměř vůbec zde nenalezneme popis prostorů, v nichž se děj odehrává. V případech, kdy by se dalo mluvit o jakémsi popisu míst, jde spíše o popis emocí a nálad, které dané prostory ve vypravěči vyvolávají. Popis osob už je v knize častější, avšak taktéž se dočkáme spíše náznaků a hlavně subjektivních, pocitových vjemů hlavního hrdiny, často vyjádřených velmi metaforicky.

- *Los ojos son dos aceitunas clavadas en un círculo de masa cruda. Me mira con terror desde ahí.* (VT 17)

- *Oči jsou dvě olivy zatlačené do koláče syrového těsta. S hrůzou mě odtamtud pozorují. (CT 20)*

V knize se setkáme také s častým oslovením postav. Běžné je například oslovení *señora*. Ve španělštině je takové oslovení zcela běžné, v češtině oslovení *paní* už tak běžné není, rozhodla jsem se tedy toto oslovení v některých případech vynechat, aby více odpovídalo normám cílového jazyka.

- *Zruším pohovor s Devítkou. Nemám na ni náladu. (CT 29)*
- *Suspendo la entrevista de la señora 9. No tengo ánimo para verla. (VT 26)*

4.2 Míra přijatelnosti

Akceptabilita, neboli přijatelnost sdělení je dle Rosy Rabadán parametrem, který se přímo váže na příjemce textu. Text musí být zformulován takovým způsobem, aby měl na příjemce komunikační účinek, jinak by nedošlo ke komunikaci. Akceptabilita ve své podstatě znamená, že text musí mít určité jazykové a textové charakteristiky, díky nimž má čtenář možnost zpracovat informaci a rozpoznat komunikační záměr. Mezi tyto charakteristiky lze řadit například respektování dobových norem, užití příhodných jazykových variant, ale i to, co mají výchozí a cílová kultura společného, případně v čem se odlišují. Z toho důvodu je nutné rozpoznat překladatelské problémy a navrhnout jejich řešení, kterými mohou být například vnitřní vysvětlivky (Rabadán a Fernández Nistal, 2002, str. 22).

V případě, že došlo k problémům s porozuměním textu, konzultovala jsem s rodilými mluvčími, s vedoucí své diplomové práce a s dalšími odborníky na daná témata. V neposlední řadě mi s některými obtížnějšími pasážemi (ať už se jednalo o porozumění textu nebo potíže s formulováním cílového textu) pomohla i sama autorka.

Nicméně, posouzení míry přijatelnosti překládaného textu není mým úkolem. Pokusím se pouze v následujících kapitolách (4.2.1 Kulturní adaptace či exotizace a 4.2.2 Vlastní jména postav) popsat, jak jsem při překladu některých aspektů textu postupovala.

4.2.1 Kulturní adaptace či exotizace

Téma této kapitoly je úzce spjato s kapitolou 3.5 Kulturní prvky originálu, kde jsme popsali všeobecné presupozice čtenáře originálu a porovnali jsme je s presupozicemi čtenáře překladu. Zde se budeme věnovat zejména konkrétním případům, které při překladu textu nastaly.

Před samotným překladem bylo potřeba si uvědomit, že některé ideově estetické hodnoty díla nemůžeme zachovat, budeme-li překládat striktně věrně. Proto někdy našla své uplatnění exotizace, zatímco jindy bylo vhodnější využít adaptaci. Slovy Otokara Fischera bychom řekli, že cílem bylo vytvořit překlad natolik volný, aby mohl být věrný (Levý, 2012, s. 12).

Při překladu jsem se vyhýbala veškerým vnějším zásahům do textu (například poznámkám pod čarou), jež by mohly působit rušivě. Pokud to text vyžadoval, uchýlila jsem se pouze k vnitřním vysvětlivkám, které čtenář s největší pravděpodobností ani nezaregistruje.

Přesuňme se nyní ke konkrétním příkladům. V knize se objevují názvy skutečných měst (*Rawson* a *Buenos Aires*). *Buenos Aires* nepředstavovalo žádný problém, jelikož se jedná o velmi známé město, jež se v češtině označuje stejně jako ve španělštině. *Rawson*, dějiště téměř celého příběhu, už tak známý není. Českému čtenáři bychom ho přiblížili v případné předmluvě. V obou případech je však jasné, že se jedná o města a není nutná substituce ani vnitřní vysvětlivka.

Komplikovanější byla volba překladatelské metody u dalších místních názvů, se kterými se v textu setkáme. U *pláže Unión* (CT 38), neboli *playa Unión* (VT 35) a *řeky Chubut* (CT 10), čili *río Chubut* (VT 5), jsem se rozhodla zachovat v původním znění toponymum, ale přeložit zeměpisný útvar, k němuž jsou vázána. Jedná o skutečná místa, jejichž jména nejsou pro příběh stěžejní, avšak případný (zvědavější) čtenář by si je mohl chtít dohledat. V již zmiňované předmluvě by mohla tato informace případně také zaznít.

Některé reálie jsem se rozhodla přeložit celé. Do této kategorie spadá například *Casa de Gobierno* (VT 6). Pro tento místní název existuje v češtině již zavedený překlad – *Prezidentský palác* (CT 11). Dále jsem se pro překlad rozhodla i v případě *avenida Antártida* (VT 35). Domnívám se, že zde chtěla autorka podtrhnout určitou mrazivou náladu, proto bylo potřeba stejný pocit vyvolat i u čtenáře cílového textu. Toto toponymum jsem proto přeložila jako *Antarktická třída* (CT 38).

V stejném odstavci se pak setkáme ještě s *monumento de las Toninas Overas* (VT 35). Zde pro mě bylo opět přednější vyvolat ve čtenáři obraz, představu, spíše než předat fakt. Avšak rozhodování bylo v tomto případě poněkud složitější, protože se opět jedná o skutečný pomník a pokud člověk neví, jak tento pomník vypadá, je těžší pochopit narážku, která zazní o několik řádků později: *A ukáže na cementového kytovce, který noří hlavu do vody a vypadá jako tvrdý černobílý falus. [...] Štěpina roztáhne nohy a já se tam po hlavě ponořím jako ta plískavice* (CT 38). Ideální by tudíž bylo, aby měl čtenář k dispozici i název v originále, aby si mohl tento pomník dohledat. V textu jsem se však rozhodla pro překlad – *pomník Plískavice strakaté* (CT 38), abych příliš nenarušovala plynulost textu. Poznámku s originálním názvem bych případně uvedla na konci knihy nebo v předmluvě.

Velmi komplikovaný byl i překlad jedné z kapitol a stěžejního tématu knihy. Odkaz na Falklandské ostrovy. V knize totiž nikdy nezazní celý název těchto ostrovů (a dokonce se ani explicitně nedozvíme, že jde o příběh spjatý s Argentinou). Víme, že jde o takzvané *Las M.* Z tohoto zkratkovitého a náznakového označení vyplývají hned dva problémy.

První problém vzniká již pouhým převodem do odlišného jazykového systému. Čeština totiž se členy, jakožto se samostatným slovním druhem, nepracuje. Ve španělštině člen *las* nese hned několik významů. Jde o člen, jež se pojí s podstatným jménem ženského rodu množného čísla (*las islas*). Dále se jedná o člen určitý. Tím mluvčí vyjadřuje, že je podstatné jméno, se kterým se pojí (nebo na které odkazuje), pro všechny dobře známé a že se jedná o konkrétní místo. Tyto významy bylo tím pádem potřeba v češtině vyjádřit pomocí jiných jazykových prostředků. Při procesu tvorby překladu jsem zvažovala několik variant: *Mka*, *Emka*, *M.* atd. Všechny tyto varianty ovšem předpokládají, že je čtenář dobře seznámen s historickým kontextem. To ovšem u českých čtenářů nelze vždy očekávat, takže jsem se rozhodla na několika místech použít vnitřní vysvětlivku – *souostroví*.

Další problém představoval samotný název ostrovů. Ve španělštině jsou to *Malvinas*. V češtině sice pro tento zeměpisný útvar existuje výraz *Malvíny*, mnohem běžnější je však pojmenování *Falklandy*. Rozhodla jsem se tuto problematiku konzultovat s odborníkem na latinsko-americkou historii, panem prof. PhDr. Josefem Opatrným, CSc., který mi vysvětlil, že v češtině pojmenování

funguje na principu stran. Ti, co „fandí“ Argentíně, použijí název *Malvíny*, ti co jsou na straně Anglie, použijí spíše *Falklandy*. Otázkou zůstávalo, zda vypravěč knihy používá toto označení s nějakým záměrem. Konzultovala jsem tedy tuto otázku ještě s autorkou, podle které, je hlavní hrdina (a zároveň i vypravěč) na straně Argentiny. Na základě těchto konzultací jsem se tudíž rozhodla ponechat ve zkratce písmeno M a neměnila ho na F.

Všechny výše zmíněné příklady se týkají zeměpisných reálií. V textu ovšem nalezneme i problematická místa spjatá s jinými kulturními prvky. U prvního z nich jsem nejprve zvažovala adaptaci, ale nakonec se rozhodla pro exotizaci. *Je to jako B u Juana B. Justa.* (CT 12) – *Es como la B de Juan B. Justo.* (VT 7) Juan Bautista Justo byl argentinský lékař, politik a spisovatel, který žil na přelomu 19. a 20. století. Pro text je nicméně významné spíše to, že se ustálilo použití pouze prvního písmena z jeho prostředního jména. Což je z textu zřejmé i českému čtenáři a nebylo tudíž potřeba hledat ekvivalent v českém prostředí (naopak by například T. G. Masaryk mohl v argentinském prostředí působit poněkud úsměvně).

Opačný postup jsem zvolila u reálie týkající se gastronomie: *biftek s volským okem* (CT 23) – *bife a caballo* (VT 20). Pokud bychom nechali tento tradiční argentinský pokrm v původním znění (nebo jej přeložit doslovně), český čtenář by si pod tímto pojmem nebyl schopen nic představit. Bylo tudíž potřeba uchýlit se k adaptaci.

4.2.2 Vlastní jména postav

V textu se vyskytuje celá řada vlastních jmen postav. Některá jsou ve španělsky mluvících zemích obvyklejší než jiná. A právě skutečnost, že jsou to jména neobvyklá a pak především proto, že do jisté míry podtrhují charaktery postav, bylo potřeba se zamyslet nad otázkou volby překladatelské metody. Uhrová uvádí, že existují tři možnosti, jak s mluvícími, onomastickými či charakterizačními jmény, v textu zacházet – nepřekládat vůbec, překládat zčásti nebo překládat všechna (Uhrová, 2003, s. 3–11).

Já jsem se po hlubším zkoumání a konzultacích rozhodla pro druhou variantu. Přistoupila jsem tedy v této otázce k metodě adaptační. Přestože je tato metoda leckdy zavrhována jakožto zastaralá, jejímu použití bychom se měli vyhnout pouze u jmen, jež nenesou žádnou přidanou informaci. Toto tvrzení podporuje i Kufnerová: přeložením mluvících jmen je pro čtenáře překladu uchována charakterizační a komická funkce jména. (Kufnerová, 1994, s. 121).

A právě z tohoto důvodu bylo zásadní si uvědomit, která jména, jež se v textu objevují, jsou mluvící a která ne. Došla jsem k závěru, že ne všechna jména spadají do stejné kategorie, a tak nebylo možné zachovat globální přístup v překladatelských řešeních a musela jsem ke každému vlastnímu jménu přistupovat individuálně. Aby však nedošlo k moc velkému napětí mezi přeloženými a nepřeloženými jmény, rozhodla jsem se některá jména počestit.

Popudem k tomu, že jsem se vůbec otázkou překladu vlastních jmen začala zabývat byla autorka originálu. Jak jsem již zmiňovala, proces překladu jsem s autorkou konzultovala a v rámci těchto konzultací García Lao dala jasně najevo, že je pro ni důležitější, aby český čtenář spíše rozuměl významu jmen než to, jak jména zní. Bylo zásadní, aby jména na českého čtenáře působila stejně, jako by působila na čtenáře předlohy. Při tvorbě překladu jsem se zaměřovala jak na význam jména, tak na to, jak obvykle česká jména vypadají, jak znějí.

Z toho ovšem vyvstává další problém. V některých případech totiž nelze u překladu jmen zachovat všechny skryté významy a narážky, a to z důvodu nedostatečného nebo nevhodného překladového protějšku v češtině, jak uvádí Knittlová et al. (2010, s. 39).

Pojďme se podrobněji podívat na konkrétní případy. Svá překladatelská řešení jsem se rozhodla rozdělit do tří skupin – překlad, počestění a ponechání v originální podobě:

- **Přeložená jména:** Lucero – Aurora, Erizo – Štěpina, Planes – Plánek, Jacinto – Hyacint
- **Počestěná jména:** Teodolina – Teodolína, Leopoldo – Leopold, Evangelina – Evangelína, Evaristo – Evarist
- **Jména ponechaná v původní podobě:** Cifuentes, Pirez, Arrieta, Jacqueline, Mona

Při rozhodování, zda jednotlivá vlastní jména přeložit, či nikoliv hrálo samozřejmě roli i to, aby byl text pokud možno co nejvíce soudržný a jednotný.

Při rozhodování tudíž hrála roli tato kritéria:

1. Má toto jméno pro děj nebo vykreslení charakteru postavy hlubší význam?
2. Je to jméno běžné v zemích, kde se mluví španělsky?
3. Existuje v češtině odpovídající ekvivalent?

Po zodpovězení těchto otázek jsem jména rozdělila do jednotlivých kategorií a u části z nich pak hledala vhodný ekvivalent v cílovém jazyce. Pro lepší orientaci jsem výše zmíněná kritéria spolu s použitým překladatelským postupem zanesla do tabulky:

Jména ponechaná v původní podobě

Jméno postavy ve VT i v CT	Odůvodnění
Cifuentes	Toto příjmení jsem se rozhodla ponechat v originálním znění, protože je ve španělsky mluvících zemích vcelku běžné a jeho překlad by čtenáři nepřinesl hlubší poznání charakteru postavy. Nejedná se o mluvící jméno.
Jacqueline	Toto jméno jsem se rozhodla ponechat v originálním znění, protože je (ne tolik v hispanofonních zemích, ale světově) celkem rozšířené a jeho překlad by čtenáři nepřinesl hlubší poznání charakteru postavy. Nejde o mluvící jméno.
Pirez	Toto příjmení jsem se rozhodla ponechat v originálním znění, protože je ve španělsky mluvících zemích vcelku běžné a jeho překlad by čtenáři nepřinesl hlubší poznání charakteru

	postavy. Nejde o mluvící jméno.
Arrieta	Toto příjmení jsem se ponechala v originálním znění, protože je ve španělsky mluvících zemích vcelku běžné a jeho překlad by čtenáři nepřinesl hlubší poznání charakteru postavy. Nejde o mluvící jméno. Zároveň jsem se rozhodla, že toto jméno nebudu přechylovat, protože se v textu objeví pouze jednou a z kontextu je jasné, že se jedná o ženu. Další ženská příjmení se v textu neobjevují, takže jsem problém dále řešit nemusela.
Mona	Toto jméno jsem se rozhodla ponechat v originálním znění, protože je (ne tolik v hispanofonních zemích, ale světově) celkem rozšířené a jeho překlad by čtenáři nepřinesl hlubší poznání charakteru postavy.

Počštěná jména

Jméno postavy ve VT	Jméno postavy v CT	Odůvodnění
Evaristo	Evarist	Toto jméno jsem se rozhodla pouze mírně počestit. V češtině existuje (velmi zřídka používaný) ekvivalent tohoto jména – Evarist. Pro účely překladu mi však přišel vhodný, protože zachovává význam jména (nejlepší, řádný). Ve španělsky mluvících zemích toto jméno sice není běžné, ale nejedná se o mluvící jméno.
Teodolina	Teodolína	Toto jméno jsem se rozhodla pouze mírně počestit prodloužením samohlásky -i, abych se vyhla nesourodé směsi dvou řešení (překladu a ponechání v původním znění). Ve španělsky mluvících zemích toto jméno sice není tak běžné, ale nejedná se o mluvící jméno.

Evangelina	Evangelína	Toto jméno jsem se rozhodla pouze mírně počeštit prodloužením samohlásky -i, abych se vyhla nesourodé směsi dvou řešení (překladu a ponechání v původním znění). Ve španělsky mluvících zemích toto jméno sice není tak běžné, ale nejedná se o mluvící jméno.
Leopoldo	Leopold	Toto jméno jsem se rozhodla pouze mírně počeštit odebráním koncovky -o, abych se vyhnula nesourodé směsi dvou řešení (překladu a ponechání v původním znění). Ve španělsky mluvících zemích je toto jméno vcelku běžné a nejedná se o mluvící jméno.

Přeložená jména

Jméno postavy ve VT	Jméno postavy v CT	Odůvodnění	Další možnosti překladu
Lucero	Aurora	Hlavní hrdina se o jméně této postavy několikrát zmiňuje a je pro něj důležité, že dr jedná o jméno neobvyklé. Rozhodla jsem se ho tudíž přeložit, protože je pro děj a pochopení charakteru postavy důležité. Doslovný překlad jména by zněl <i>Jitřenka</i> , což ovšem v češtině zní spíše jako jméno například pro princeznu a do sémantického pole textu se nehodí. Hledala jsem tudíž ekvivalent, který by byl méně poetický a zároveň odpovídal obvyklým normám českých jmen.	Denice, Denica, Světlana, Světluše, Jasněna
Erizo	Štěpina	V textu je několikrát zmíněno ochlupení této postavy, domnívám se tudíž, že se	Ježková

		<p>autorka rozhodla tímto jménem podtrhnout její „štěpiny“, tělesný porost, ochlupení. Zvažovala jsem také, zda jméno přeložit jako křestní jméno, nebo jako příjmení. Rozhodla jsem se pro křestní jméno, protože lépe vystihuje charakter postavy.</p>	
Planes	Plánek	<p><i>Planes</i> ve španělštině znamená <i>plány</i> a autorka jej zřejmě použila pro tuto postavu, protože jde o nadřízeného hlavního hrdiny. Odkazuje tudíž na byrokracii, projekty, plánování v prostorách kanceláře, což je jedním z hlavních témat knihy. Toto jméno jsem proto přeložila téměř doslovně. Pouze jsem přidala koncovku <i>-ek</i>, která je u českých příjmeních vcelku běžná (Hašek, Dušek,...). Zároveň má slovo <i>plánek</i> v češtině význam samo o sobě.</p>	Karelnďář, Planý, Plánička
Jacinto	Hyacint	<p>Díky konzultaci jsem zjistila, že jméno <i>Jacinto</i> působí na rodilé mluvčí zastarale a bývá používáno spíše na vesnicích. Z tohoto důvodu, a také protože se jedná o jméno hlavního hrdiny, jsem se rozhodla jej přeložit. Slovo <i>jacinto</i> znamená v češtině <i>hyacint</i>, a tak jsem ho převzala v této podobě. Nejsem si jistá, zda autorka tímto jménem chtěla vyjadřovat nějaký symbolický smysl (například, že je hlavní hrdina mezi ostatními květinou), avšak zvukomalebně ani významově se nejedná o velkou změnu a toto řešení odpovídalo mé globální strategii.</p>	

Na závěr této kapitoly bych chtěla pouze pro úplnost doplnit, že jsem taktéž překládala jména/označení žen, které figurovaly v Projektu. Jsou to Třináctka, Pětka, Devítka, Čtyřka a Dvanáctka. Jedná se bezesporu o jména mluvící, a tak zde bylo rozhodnutí je přeložit vcelku jasné.

5. Závěr

Cílem této diplomové práce byl překlad prvních osmi kapitol románu *Nación vacuna* autorky Fernandy García Lao a následný komentář k tomuto překladu. V analýze originálu a překladu jsem vycházela z translatologického modelu, který vypracovala Rosario García López ve své knize *Guía Didáctica de la traducción de textos idiolectales (Texto literario y texto de opinión)* z roku 2004.

Tento model jsem upravila tak, aby byl pro překládaný text relevantní. Nejprve jsem se zabývala analýzou originálu. V této části jsme se zaměřili na rozbor názvu díla (kapitola 3.1), kde jsme rozebrali možné varianty překladu tohoto názvu a také překlad názvů jednotlivých kapitol knihy. Jelikož je zasazení autora originálu do dobového a kulturního rámce pro překladatelskou analýzu velmi důležité, věnovali jsme se postavě autorky překladu v kapitole 3.2 Autor. Dále jsme v kapitole 3.3 Textový typ stanovili, do jakého žánru text spadá a určili jsme některé jeho formální aspekty. V kapitole 3.4 Téma jsme se zamýšleli nad poselstvím překládaného románu. Dále jsme si v kapitole 3.5 Kulturní prvky originálu stanovili pravděpodobné presupozice čtenáře originálu a srovnali je s presupozicemi čtenáře překladu. A na závěr první části komentáře jsme se zaměřili na rozdíl mezi Konvenčními prvky a idiolektem autora (kapitola 3.6).

V druhé polovině komentáře jsme se zabývali analýzou překladu. Začali jsme Mírou zachování žánrových konvencí (kapitola 4.1). V podkapitole 4.1.1 Prozodické prvky jsme se zaměřili zejména na rytmus knihy a na použitá zvukomalebná slova. Následovala kapitola 4.1.2 Lexikální prvky, kde jsme popsali výrazy, které byly pro překlad problematické. Podobně byly pojaty i kapitoly 4.1.3 Syntaktické prvky a 4.1.4 Stylistické prvky, ve kterých jsme se, z příslušných úhlů pohledu, také zaměřili zejména na problematické pasáže. Následovala kapitola 4.2 Míra přijatelnosti, kde jsme se seznámili s překladatelskými řešeními, která se týkala 4.2.1 Kulturní adaptace či exotizace a 4.2.2 Vlastních jmen postav.

Samotný překlad byl pro mě velmi obohacující, protože jsem měla možnost se trochu lépe seznámit s překladem tohoto druhu textů. K překladatelským problémům, které při mé práci vyvstaly, jsem se snažila přistupovat globálně a myslím, že se mi podařilo českému čtenáři text originálu obstojně zprostředkovat.

6. Seznam použité literatury

- ALEMÁN, Araceli. *Literización de la metáfora vacuna en el imaginario distópico de Fernanda García Lao*. Perífrasis [online]. Universidad de los Andes, Bogotá, 2022, 13(26), Dostupné z: <https://doi.org/10.25025/perifrasis202213.26.02>.
- Asociación de Academias de la Lengua Española. *Diccionario de americanismos*. Online. Dostupné z: <https://lema.rae.es/damer/>. [cit. 2023-12-15].
- AUER, Radovan a tým Svět knihy, s.r.o. *Fernanda García Lao vkládá do svých knih tělesnost a snovou nespoutanost*. Blog online. In: Svět knihy, s.r.o. 21.06.2022. Dostupné z: <https://www.blog-svetknihy.cz/fernanda-garcia-lao-vklada-do-svych-knih-tesnost-a-snovou-nespoutanost/>. [cit. 2023-12-15]
- BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio; DUBSKÝ, Josef a KRÁLOVÁ, Jana. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 1999.
- BASSNETT, Susan. *Translation studies*. Rev. ed. London: Routledge, New accents. 1991.
- BRAVO UTRERA, Sonia a GARCÍA LÓPEZ, Rosario. *Estudios de traducción: problemas y perspectivas*. Las Palmas de Gran Canaria, 2006.
- CHALUPA, Jiří. *Španělsko-český, česko-španělský slovník: Diccionario español-checo, checo-español. Finder dictionaries*. Praha: Fin, 2008.
- DUBSKÝ, Josef. *Capítulos de estilística funcional comparada*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.
- GARCÍA LAO, Fernanda. *Nación Vacuna*. Candaya, S. L. 2020.
- GARCÍA LÓPEZ, Rosario. *Guía didáctica de la traducción de textos idiolectales (Texto literario y texto de opinión)*. 1. vyd. A Coruña: Netbiblo, S.L., 2004.
- HAVRÁNEK, Bohuslav a VÁCHA, Jaroslav, ed. *Slovník spisovného jazyka českého*. Praha: Academia, 1971.
- HLOUŠKOVÁ, Zuzana. *Historický román*. Online. In: U nás, Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. 6.15.2017, Ročník 27, č. 2, v sekci Okénko. Dostupné z: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20170220>. [cit. 2023-12-15]

- HRDLIČKA, Milan. *Literární překlad a komunikace*. Praha: ISV nakladatelství, 2003.
- JAKOBSON, Roman: *Estilo del lenguaje*. Madrid: Cátedra, 1974.
- JELÍNEK, Milan. Stylistika. In: GREPL, Miroslav. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: NLN, 1995.
- KALIVODOVÁ, Eva et al., *Tajemná translatologie? Cesta k souvislostem textu a kultury*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2008.
- KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000.
- KNITTLOVÁ, Dagmar; GRYGOVÁ, Bronislava a ZEHNALOVÁ, Jitka. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010.
- KRÁLOVÁ-KULLOVÁ, Jana. *Vybrané problémy španělské stylistiky na pozadí češtiny*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2012.
- KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H. Linguistica (H & H), 1994.
- LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. Vyd. 4. Praha: Miroslav Pošta – Apostrof, 2012.
- MACÍKOVÁ, Olga a MLÝNKOVÁ, Ludmila. *Velká španělská gramatika*. Brno: Computer Press, 2010.
- NEWMARK, Peter. *Approaches to translation*. Oxford: Pergamon Press, 1981.
- NEWMARK, Peter. *About Translation*. 1. vyd. Clevedon, Buffalo, Toronto, Sydney: Multilingual Matters Ltd., 1991. 184 s.
- NORD, Christiane. What do we know about the target-text receiver? In: *Investigating Translation: Selected papers from the 4th International Congress on Translation, Barcelona, 1998*. John Benjamins Publishing Company, 2000.
- NORD, Christiane. *Text analysis in translation: theory, methodology, and didactic application of a model for translation-oriented text analysis*. New York: Rodopi, 2005.
- POPOVIČ, Anton. *Teória umeleckého prekladu*. Bratislava: Tatran, 1975.
- RABADÁN, Rosa a FERNÁNDEZ NISTAL, Purificación. *La traducción inglés-español: fundamentos, herramientas, aplicaciones*. Universidad de León, 2002.

- Real Academia Española. *Diccionario de la lengua española*. 23^a edición. Online. Dostupné z: <https://www.rae.es/>. [cit. 2023-12-15].
- SNELL-HORNBY, Mary. *Translation Studies: An Integrated Approach*. John Benjamins Publishing Company, 1988.
- *Španělsko-český, česko-španělský velký slovník*. Brno: Lingea, 2009.
- UHROVÁ, Eva. Problém překladu tzv. mluvících jmen v literárním textu. In: *Universitas: revue Masarykovy univerzity v Brně*. Brno: MUNI Press, 2003.
- ÚJČ AV ČR. *Internetová jazyková příručka*. Online. Jazyková poradna. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/>. [cit. 2023-12-15].
- VAVROUŠOVÁ, Petra (ed.) et al. 2013. *Sedm tváří translatologie: Teorie překladu a tlumočení prizmatem současných španělských translatologů*. Praha: Karolinum, 2013.